

နိဗ္ဗာန်

နှင့်

သက္ကယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

၂

နိဗ္ဗာန်နှင့် ယနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ

နိဗ္ဗာန်

ဦးကျော်နိုင်(ပထမကျော်၊ အဂ္ဂမဟာအကျော်၊ဝဋ်သကာ)

မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ(၁၆-၆-၂၀၀၃)

ဆရာဦးချစ်ငယ်(ဒဿန) (ဗုဒ္ဓစာပေဆု) ရေးသားသော နိဗ္ဗာန် ဆောင်းပါးများကို မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် ဖတ်ရှုရပါသည်။ နိဗ္ဗာန် သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတွင် အရေးအကြီးဆုံးသော ပြဿနာ ဖြစ်သည်။ သာသနာတော်တွင် နေလို၊လလို ထင်ရှားသော ဆရာတော်ကြီးများ အကြား၌ပင် အယူအဆ မတူညီကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဤစာရေးသူ အနေဖြင့်လည်း နိဗ္ဗာန်ကို များစွာ စိတ်ဝင်စားခဲ့ သည်။ စိတ်ဝင်စားသည့် အလျောက်လည်း နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်သည့် အယူအဆများကို လေ့လာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ယခုအထိ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မဆုံးဖြတ်နိုင်ခဲ့ပါ။ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် ဆရာ ကောင်းကို တွေ့ချင်၊မြင်ချင် ဖူးမြင်ချင် ဆွေးနွေး မေးမြန်း လျှောက်ထား ချင်လှသည်။

ယခု စာရေးသူအနေဖြင့် မိမိလေ့လာခဲ့သော ဆရာတော်ကြီး များ၏ နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်သော အယူအဆများကို တင်ပြလိုသည်။

ပထမဆုံးအားဖြင့် အုတ်ဖို ဆရာတော်ကြီး၏ နိဗ္ဗာန်အယူအဆ ဖြစ်သည်။ အုတ်ဖိုဆရာတော်ကြီးသည် ပထမဆုံး အာဒိကမ္ပိက ဒွါရသာ သနာပိုင် ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်ကြီး၏ တပည့်သာဝက အများစုအနေ ဖြင့် ရဟန္တာ ဟူ၍ပင် ယူဆယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၁၇၉- ၁၂၆၇) ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်သည် ‘စန္ဒမဏ္ဍလသုတ္တံ နိဗ္ဗာန် စာတမ်း’ကို ရေးသားခဲ့သည်။

ထိုစာတမ်း၌ ဘုရား၊ရဟန္တာတို့သည် နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်သို့ ရောက်ကာ ကံစသော အကြောင်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုပြင်စီရင်ခြင်းကင်းသော ပရမတ် နာမ်ဝိသေသ၊ ရုပ်ဝိသေသဖြင့် စံနေတော်မူကြကြောင်း။ ဤသို့ ယူဆပါမှ ဥစ္ဆေဒ၊ နတ္ထိက၊ အကြိယ၊ အဟေတုက၊ သဿတဒိဋ္ဌိတို့မှ ကင်းလွတ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သော ဘုရားသျှင်ကို ပဓာနနည်း အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်၌ သွင်း၍၊ နိဗ္ဗာန်ဟုပင် ခေါ်ရကြောင်း ရေးသားပြဆိုခဲ့သည်။

ပထမရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးမှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၈၄-၁၂၅၅ ဖြစ်သည်။ အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံ၍ မြို့၌ မနေလို၊ တောအရပ်၌သာနေလိုသော ဆရာတော်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်ကြီးအနေဖြင့် ‘ဂမ္ဘီရာဂမ္ဘီရ မဟာနိဗ္ဗာတဒီပနီ’ကျမ်းကြီးကို ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။

ဆရာတော်ကြီးက-

‘နိဗ္ဗာန်ဟူသည် ၁၁ပါးသော မီးအပေါင်းတို့မှ ငြိမ်းအေးခြင်း ဓာတ်အစုကိုခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းနိဗ္ဗာန်သည် လုံးလုံးချည်း ဘာတစ်ခုမျှမရှိသော အဇာတဘာဝမျိုး မဟုတ်၊ ရုပ်ကြမ်းစွာဖြစ်နေသော ဇာတဘာဝပုံမျိုး မပေါ်ဘဲ နူးညံ့သိမ်မွေ့လှသည်။ နိဗ္ဗာန် ထင်ရှားရှိပုံမှာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုမည့်ပုဂ္ဂိုလ် မပေါ်မီကပင် ကမ္ဘာကမ္ဘေဖြစ်၍ နေနှင့်သော အရှိမျိုးမဟုတ်။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာကိုစွဲ၍သာ ထိုခန္ဓာကိုယ် ကွယ်လွန်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော ‘တရားထူးဝိသေသ’ ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာ၌ပင်ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာနှင့်စပ်၍နေသည်-ဟူရာ၌ ခန္ဓာနှင့် မုချအားဖြင့် မစပ်။ ခန္ဓာငြိမ်းခြင်းနှင့်သာ မုချ စပ်သည်။ ခန္ဓာမငြိမ်းမပျောက်လျှင် နိဗ္ဗာန် မပေါ်မရောက်လာပါ။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သွား

သူတို့သည် အလုံးစုံပြတ်တောက်သည့် အဖြစ်သို့ ရောက်၍ သွားခြင်းမျိုး မဟုတ်၊ မိမိတို့ရောက်ရာ နိဗ္ဗာန်တည်ပင် မအို၊မသေ အမြဲတည် စံနေကြရ သည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသွားသော ဘုရား၊ရဟန္တာဟူသမျှ ပျောက်၍၊ပြတ်၍ မသွား၊ နိဗ္ဗာန်၌ သဿတလည်း မဟုတ်၊ ဥစ္ဆေဒလည်း မကျ၊ မဇ္ဈတ္တ ကာရ နက်နဲသောသဘောအဖြစ် အမြဲတည်နေတော်မူကြကြောင်း’ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုရေးသားခဲ့သည်။

မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်(မြန်မာသက္ကရာဇ်၁၁၈၉-၁၂၆၃)သည် ‘အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပက’ ကျမ်းကို ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ ရွှေကျင်ဆရာ တော်ကြီးနှင့် အုတ်ဖိုဆရာတော်ကြီးတို့၏ နိဗ္ဗာန် အယူအဆ ပေါ်လာပြီး နောက် မန္တလေးမြို့လေးပြင်လေးရပ် ဆရာတော်ကြီးများ၏ တောင်းပန် လျှောက်ထားချက်အရ ၎င်းတတိယတွဲ ‘နိဗ္ဗာနသရူပဒီပက’ ကဏ္ဍကို အချိန်ယူ၍ ရေးသားခဲ့သည်။

ဆရာတော်ကြီးက-

‘အသင်္ခတဓာတ်နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းနှင့်ကင်း၍ မိမိလျောက် လျားဘာသာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သောတရား မဟုတ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ်တရားကဲ့သို့ ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ရုန့်ရင်းထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်သည် မဟုတ်၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာသာဖြစ်သည်’ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ဘုရား၊ရဟန္တာတို့၏ စုတိဘင်္ဂက္ခဏ၏ အခြားမဲ့ကာလသို့ရောက်မှ ဖြစ်သည်’-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ဖြစ်ပြီးနောက် နိစ္စဓူဝသဿတအားဖြင့် အမြဲတည်သောတရား ဖြစ်သောကြောင့် ပျက်စီးခြင်း အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိ’-ဟူ၍လည်းကောင်း ယူဆကြခြင်းသည် ပိဋကကျမ်းဂန်များနှင့် မညီ- ဟု ပယ်တော်မူသည်။

‘အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ‘ခယ’ဟု ဟောသောအရာလည်း ရှိသည်။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ‘နိဗ္ဗာန်’-ဟု ဟောသောအရာလည်း ရှိသည်။ အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုမှသာ ရာဂစသည်တို့ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း ဖြစ်ရာသောကြောင့် ‘အရိယမဂ်က ရာဂစသည်ကို ကုန်စေသည်’-ဟု ဆိုရသည်။ ဤ၌ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သည်- ဟူသည် ‘ဘင်’-သဘောမျှဖြင့် ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း မဟုတ်၊ တစ်ဖန်အသစ် မဖြစ်သောအားဖြင့် မဖြစ်ခြင်း-ဟူသော ချုပ်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကိုသာ ယူရမည်။ နိဗ္ဗာန်သည် အရိယာမဂ်အား အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။(နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းတရားပစ္စည်း၊ မဂ်ဖိုလ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရား-ဟု ဆိုလိုသည်)

နိဗ္ဗာန်ရောက်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စုတိမကျမီ နိဗ္ဗာန် မဖြစ်သေး၊ မရှိသေး။ စုတိဘင်္ဂက္ခဏ၏ အခြားမဲ့သို့ရောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ နိဗ္ဗာန် ရံခါသာရှိသည်၊ ရံခါမရှိ-ဟူသော အယူသည် မမှန်။ ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တိုင်း မဟုတ်ပေ။ နိဗ္ဗာန်သည် မည်သည့်ကာလကစ၍ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရအောင် စ၍ဖြစ်ခြင်း အစွန်းအပိုင်းအခြား မရှိပေ။ နိဗ္ဗာန်ကို ပစ္စုပ္ပန်၊အတိတ်၊ အနာဂတ်ဟူ၍ မဆိုအပ်၊ မဆိုထိုက်။ အမြဲရှိနေ တည်နေသော တရားသာ ဖြစ်သည်။

ကိလေသာနိဗ္ဗာန်=ကိလေသာတို့ ထက်ဝန်းကျင်အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်=ခန္ဓာငါးပါးတို့ အသစ်တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်း ဟူသော ထက်ဝန်းကျင် အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်း၊ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်=ဓာတ်တော်တို့ ထက်ဝန်းကျင် အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်း-ဟူသော ပရိနိဗ္ဗာန်သုံးမျိုးအကြောင်း အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ စသော ကျမ်းဂန်များ၌ ပြဆိုသည်။

ထိုသုံးမျိုးလုံးပင် အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန် မဟုတ်၊ တဏှာ နိရောဓ၊ ကိလေသနိရောဓ၊ ကိလေသနိဗ္ဗာန်၊ သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်း ဟူသော ချုပ်ပြတ်ကုန် ငြိမ်းခြင်း ဟူသမျှသည် အသင်္ခတဓာတ်နိဗ္ဗာန် မဟုတ်။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်၊ သမ္ပရာယိကနိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုခြင်းသည်လည်း သဘာဝပညတ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန် မဟုတ်ပေ။

မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ပရမတ်နိဗ္ဗာန်အစစ်သည် ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း မရှိသောကြောင့် မြဲသောသဘော ရှိသည်။ မြဲသောသဘော ရှိသောကြောင့် အစဉ်မပြတ် အခါခပ်သိမ်း ထင်ရှားရှိသည်။ အစဉ်မပြတ် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် တည်နေသည်’- စသည်ဖြင့် ရေးသားတော်မူခဲ့ သည်။

လယ်တီဆရာတော်ကြီး(မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈-၁၂၈၅)သည် လည်း နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍ ‘နိဗ္ဗာနဒီပနီ’ကျမ်းကို ရေးသားခဲ့သည်။ ဆရာတော်ကြီးက-

‘ရဟန္တာတို့ စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ပြီးနောက် ထိုရဟန္တာတို့၏ ခန္ဓာမှာ နိဗ္ဗာန်သို့ ကူးတတ်ဆက်နွှယ်၍ သွားသောတရား-ဟူ၍ အမြွက်လေသံမျှ မရှိ၊ ပညတ်တရားဟူ၍ အမြွက်လေသံမျှ မရှိ။ သေခြင်းသို့ ရောက်လေ၏၊ သေလေ၏။ အိုခြင်းသို့ ရောက်လေ၏၊ အိုလေ၏-ဟုဆိုသည်မှာ အတူတူပင် ဖြစ်သကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်လေ၏-ဆိုသည်နှင့် ချုပ်ငြိမ်း၏-ဆို သည်မှာ အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုသည်နှင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့၊ ကွယ်ပခြင်းသို့ဟု ဆိုခြင်း မှာလည်း အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်-ဟူသည် အစဉ်ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ်၊စေတသိက်၊ရုပ်တရားတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှုပေတည်း။ ထိုအဖြစ်ငြိမ်းမှု အား ကျေးဇူးပြုနေသော ဓာတ်သဘာဝကြီး သီးခြားရှိသည်။နိဗ္ဗာန်အစစ် ကြီး ဖြစ်သည်။ ကိလေသာခန္ဓာတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှုသည် ထိုနိဗ္ဗာန်ကြီး၏ အကျိုးတရားမျှသာ ဖြစ်သည်-ဟု အချို့ဆရာတော်(မြို့ပြင်ကြီး)တို့က ယူဆကြသည်။ ဤအယူအဆသည် ပါဠိတော်အရပ်ရပ်နှင့် မညီပေ’- ဟု စသည်ဖြင့် ရေးသားခဲ့သည်။

ဒုတိယရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော် ဖြစ်တော်မူသည့် မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်(မြန်မာသက္ကရာဇ် ၂၀၀-၁၂၇၈)သည်လည်း ‘ဆိဒ္ဓါဆိဒ္ဓဝိဓာနနီ’ကျမ်းကို ရေးသားခဲ့သည်။ ဆရာတော်ကြီးအနေဖြင့် နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်၍ လယ်တီဆရာတော်၏ နိဗ္ဗာန်အယူအဆကိုပင် ထောက်ခံရေးသားခဲ့သည်။ လယ်တီ ဆရာတော်၏ အယူအဆနှင့် အတူ တူပင် ဖြစ်သည်။

အမရပူရမဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်သည် ဤစာရေးသူ၏ ဘထွေး တော် ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်သည် ကျမ်းပေါင်းမြောက်မြားစွာကို ရေး သားတော် မူခဲ့သည်။ ဆရာတော်ရေးသားခဲ့သည် သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ကျမ်းတွင်-

‘နိဗ္ဗာန်ဟူသည် စိတ်၊စေတသိက်၊ရုပ်ပရမတ်တို့မှ သီးခြားဖြစ် သော ပရမတ္ထတရားတည်း။ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့နှင့် လုံးဝဆက် သွယ်ခြင်း မရှိရကား ရုပ်ဝိသေသ၊ နာမ်ဝိသေသ မဟုတ်နိုင်။ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးတွင် ‘ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ’-ဟူသော မာတိကာပုဒ်အရတွင် ပါဝင်

သည့် ဗဟိဒ္ဓတရားဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ အနှစ်အမြဲတေ အဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိသော ဓာတ်တစ်မျိုးလည်း မဟုတ်နိုင်။

နိဗ္ဗာန်သည် ပုဂ္ဂိုလ်၊သတ္တဝါကဲ့သို့ ခံစားတတ်သောတရားလည်း မဟုတ်နိုင်။ နိဗ္ဗာန်သည် ရူပ၊သဒ္ဓ စသည့် ကာမဂုဏ်အာရုံကဲ့သို့ ခံစား အပ်သောတရားလည်း မဟုတ်ရကား နိဗ္ဗာန်၌ ဝေဒယိတသုခ မရှိသည် မှာ အမှန်ပင်တည်း။ သို့သော် ဝေဒယိတသုခထက် အဆပေါင်းများစွာ သာလွန်သည့် သန္တိသုခ အေးမြချမ်းသာသော သဘောကား ဧကန်ရှိ ပေသည်’-ဟု ရေးသားခဲ့သည်။

ဤအထိ ဆရာတော်၏ အယူအဆသည် ထူးခြားမှုမရှိပါ။ သို့သော် ဆရာတော်က-

‘နိဗ္ဗာန်သည် အများဆိုင်ပစ္စည်းတစ်ခုကဲ့သို့ တစ်ပါးသာရှိသည် ဟု မှတ်မှားတတ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆိုလိုရင်းမဟုတ်၊ စိတ်မှန်လျှင် အာရုံကို သိခြင်းသဘောအားဖြင့် တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်မှန်လျှင် သန္တိသဘောအားဖြင့် တစ်မျိုးတည်းသာရှိသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ပုဂ္ဂိုလ် တိုင်း၌ ကိုယ်စိတ်နှင့်ကိုယ် ရှိသကဲ့သို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းမှာလည်း ကိုယ်နိဗ္ဗာန်နှင့်ကိုယ် ရှိကြသည်’-ဟုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍ ရာဟုလာသံကစ္စည်း၏ အရေးအသား ကိုလည်း လေ့လာသင့်သည်။ ရာဟုလာသံကစ္စည်းက-

‘နိဗ္ဗာန်၏ ဆိုရင်းအနက်သဘောကား ချုပ်ငြိမ်းခြင်းပေတည်း။ ဆီမီး သို့မဟုတ် မီး၏တောက်ရင်းတောက်ရင်း ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံမျိုး ဖြစ်ပေ သည်။ ရုပ်နာမ်တရားသည် တဏှာ၏အစေးဖြင့် ရောနှောပူးပေါင်း၍ တစ်ခုသော သက်ရှိ ဘဝ၏ အနေအထားမျိုးကို ဆောင်ပြီးကာ အလျင်

သဘောမျိုး ဖြစ်နေပေသည်။ ဤအလျင်သဘော လက်စသတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းသည်ပင် ‘နိဗ္ဗာန်’ ဖြစ်သည်။

ဆီနှင့်မီးစာ သို့မဟုတ်ထင်းမီးစာ လောင်ကျွမ်းသွားပြီးနောက် လောင်စာအသစ်ထပ်မံထည့်ကြသောကြောင့် ဆီမီးသို့မဟုတ်မီးတောက် ချုပ်ငြိမ်းသွားရသကဲ့သို့ အာသဝများ ကုန်စင်သွားပြီးနောက် ဘဝအဖြစ် ချုပ်ငြိမ်းသွားလေတော့သည်။

‘နိဗ္ဗာန်’ ဟူသည် ‘ချုပ်ငြိမ်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်’-ဟူသော သဘော အဓိပ္ပါယ်ကို ‘နိဗ္ဗာန်’ဟူသောပုဒ်၏ အနက်ကပင် ပြဆိုလေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် မိမိ၏ထူးခြားသော အခေါ်အဝေါ်ကို ဤအနက်သဘောကို ထွန်းပြစေရန် ရွေးချယ်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤအချက်နှင့် အတူ(တွဲ၍)သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကိုရသောပုဂ္ဂိုလ် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် ဘယ်ပုံဖြစ်ပါသနည်း? ဟူသော အမေးကို ဖြေဆိုရန် ငြင်းပယ်တော်မူခဲ့သည်။

အနတ္တဝါဒီအဘိဓမ္မာ၌ ယင်းအမေး၏ သဘောအရ ဘယ်ပုံ ဖြစ်နိုင်သည် ဟူသောအချက်ကို အလွယ်ကလေးနှင့် သိနိုင်စရာ ရှိပေသည်။ သို့သော် ‘ဗာလာနံ တသဇနကံ’ ပညာမဲ့သူတို့အား ထိတ်လန့်သွားစေနိုင်သည့် အရေးကိုထောက်ထား၍ ယင်း နိဗ္ဗာန်၏သဘောကို အထင်အရှား ဟောကြားဖြေဆိုတော် မမူလိုပေ’-ဟု ရေးသားခဲ့သည်။

မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ (၁၇-၆-၂၀၀၃)

ပြည်မြို့ ဇောတိကာရုံပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက် အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ ဇောတိကာရုံဆရာတော်ကြီး အနေဖြင့် နိဗ္ဗာန် ဇောတိက'ကျမ်း ကို ပြုစုခဲ့သည်။ ကျမ်းစာအုပ်အနေဖြင့် သေးငယ်သောကျမ်း ဖြစ်သော် လည်း နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းသည်။ ဆရာတော်ကြီး အနေဖြင့် သစ္စယမိုက်ကို ကိုးကား၍ ရှင်းလင်းခဲ့သည်။

သစ္စယမိုက်တွင်-

‘နိရောဓော နိရောဓသစ္စန္တိ နိရောဓသစ္စံ ဌပေတွာ အဝသေသော နိရောဓော၊ န နိရောဓောသစ္စံ၊ နိရောဓောသစ္စံ နိရော ဓောစေဝ နိရောဓ သစ္စဉ္စ’-ဟု ဘုရားသျှင် ဟောတော်မူခဲ့သည်။

အဓိပ္ပါယ်မှာ-နိရောဓမည်လျှင် နိရောဓသစ္စာ မည်ပါမည်လော? ဟုမေးလျှင် သစ္စနိရောဓ (ဝါ) နိရောဓသစ္စာကို ချန်ထား၍ ကျန်နိရောဓ ဟူသမျှသည် ‘နိရောဓ’-မည်တော့သည်။

သို့သော် နိရောဓသစ္စာတော့ မမည်ပါ။ သစ္စနိရောဓ (ဝါ) နိရောဓသစ္စာကတော့ နိရောဓလည်း မည်သည်၊ နိရောဓသစ္စာလည်း မည် ပါသည်’-ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ဤ၌ ‘အဝသေသော နိရောဓော’ အရကိုလည်း အဋ္ဌကထာ ဆရာက ‘အဝသေသ နိရောဓောတိ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘန သမုဇ္ဈေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိ နိရောဓောစေဝ ခဏဘင်္ဂနိရောဓောစ’ ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကြွင်းသောနိရောဓ-ဆိုသည်မှာ တဒင်္ဂနိရောဓ၊ ဝိက္ခမ္ဘနနိရောဓ၊ သမုဇ္ဈေ ဒနိရောဓ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိနိရောဓနှင့် ခဏဘင်္ဂနိရောဓတို့ပင် ဖြစ်သည်။

ဤတွင် ခဏဘင်္ဂနိရောဓသည်လည်း ဥပ္ပါဒခဏ ဘင်္ဂနိရောဓ နှင့် အနုပ္ပါဒခဏ ဘင်္ဂနိရောဓဟူ၍ နှစ်မျိုးကွဲပြန်သည်။ ထို့အပြင် သစ္စ

ဝိဘင်း မူလဋီကာ၌ ‘သင်္ခါရ နိရောဓော၊ နိရောဓသမာပတ္တိ၊ နိရောဓော နအရိယသစ္စ’-ဟူ၍ မိန့်ဆိုသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သင်္ခါရတို့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိရောဓသမာပတ်သည်လည်းကောင်း နိရောဓကားမည်၏။ အရိယသစ္စာကား မမည်’ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ဤတွင် သစ္စယမိုက်နှင့်အဖွင့်အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့အရ နိရောဓသည် ရှစ်မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) တဒင်္ဂနိရောဓ။ ။ ကာမကုသိုလ်စိတ်တို့ ဖြစ်နေသည့်အခိုက် အကုသိုလ်တရားတို့ မဖြစ်ဘဲ ချုပ်ငြိမ်း၍ နေခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၂) ဝိက္ခမ္ဘနနိရောဓ။ ။ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်များ၌ ဈာန်မှ မလျော့မကျ မချင်း နီဝရတရားတို့ မဖြစ်ဘဲ ခွါရဲ၍ ချုပ်ငြိမ်းနေခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၃) သမုစ္ဆေဒနိရောဓ။ ။ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်များ မဂ်စိတ်ဖြစ်ခိုက် မဂ်စိတ်၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့် သက်ဆိုင်ရာအနုသယတို့ နောက်တစ်ဖန် မဖြစ်ဘဲ ကင်းပြတ်ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၄) ပဋိပဿဒ္ဓိနိရောဓ။ ။ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်များ၌ ဖိုလ်စိတ်၏ အရှိန်အဝါအာနုဘော်ကြောင့် ကိလေသာ၏အခိုးအငွေ့များ ထပ်မံ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၅) ဥပ္ပါဒခဏဘင်္ဂနိရောဓ။ ။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်တော်မှ တပါးသော အလုံးစုံသောစိတ်တို့၏ ဘင်ခဏ၌ နောက်နောက်သောစိတ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာရန် အနန္တရစသော ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုလျက် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၆) အနုပ္ပါဒဘင်္ဂနိရောဓ။ ။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ နောက်နောက်သောစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာရန် အနန္တရစသောပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုဘဲ မိမိ၏ အ

ကြောင်းကုန်၍သာ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဖြစ်သည်။

(၇) နိရောဓသမာပတ္တိ (ဝါ) သညာဝေဒယိတနိရောဓ။ ။ သမာပတ်ရှစ်ပါး ရပြီးသော ကာမရူပ အနာဂါမ်၊ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ၌ နိရောဓသမာပတ်သို့ ရောက်ရန် ဈာန်ဝင်စားနည်း အမျိုးမျိုး တို့ ဝင်စားခြင်းကြောင့် ကာမဘုံ၌ ခုနစ်ရက်၊ ရူပဘုံ၌ အလိုရှိသမျှ စိတ်၊စေတသိက်၊စိတ္တဇရုပ်တို့ မဖြစ်ဘဲ ချုပ်ငြိမ်းနေခြင်း ဖြစ်သည်။

(၈) သစ္စနိရောဓ။ ။ သစ္စာထိုက်သော နိရောဓပင် ဖြစ်သည်။ သစ္စနိရောဓသည် သင်္ခါရတို့နှင့်မရောမယှက် သက်သက်အသီး အခြားဖြစ်သော ပရမတ်လေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးအပါအဝင် ဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန် ဖြစ်သည်။

ဆရာတော်အနေဖြင့် ရှေ့နိရောဓခုနစ်ပါးကို ‘နိရုဇ္ဈံ နိရောဓော’၊ နိရုဇ္ဈံ-ချုပ်ခြင်း၊ နိရောဓော-ချုပ်ခြင်းဟူ၍ ဘာဝသာဓနဝိဂြိုဟ်ပြု၍ နောက်ဆုံး သစ္စနိရောဓကိုမူ ‘နိရုဇ္ဈန္တိ အနုသယာ ဧတ္တာတိ နိရောဓော နိရုဇ္ဈန္တိ (ဝါ) အနုသယာ ဧတေနာတိ နိရောဓော’ ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ အနုသယ တို့ချုပ်ရာ သို့မဟုတ် ချုပ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် နိရောဓမည်သည် ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။

ထို့အတူ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပရိနိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ဖြစ်၍ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းအကြောင်းသည် နိဗ္ဗာန်မည်ကြောင်း ခွဲခြားခဲ့သည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်သည် အကျိုးတရားဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းတရား ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်၏ သဘောသဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ နိဗ္ဗာန်သည် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ဘင် မရှိခြင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်၊အတိတ်၊အနာဂတ်မဟုတ် ကာလဝိမုတ်

သာ ဖြစ်သည်။ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှ အပ၌ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဗဟိဒ္ဓ၊ သာသနာတွင်း သာသနာပ မည်သည့်ကာလ၌မဆို တည်ရှိသောကြောင့် နိစ္စ၊ဓုဝ၊သဿတဖြစ်ကြောင်း ရေးသားခဲ့သည်။

နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သည် ဆိုရာ၌ နိဗ္ဗာန်သို့ ယာဉ်အမျိုးမျိုးနှင့်လည်း မရောက်နိုင်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွား၍လာ၍လည်း မရောက်နိုင်၊ ပဋိသန္ဓေအား ဖြင့်လည်း မရောက်နိုင်။

အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် သွားလာအပ်သော ဂန္ထဗ္ဗ တရား မဟုတ်သကဲ့သို့ ရောက်အပ်သော ပတ္တဗ္ဗတရားလည်း မဟုတ် ပေ။ နိဗ္ဗာန်သည် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော သစ္စိကာတဗ္ဗတရားသာ ဖြစ်၍ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရားသာ ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်အာရုံပြုရာ၌လည်း အရိယာတို့ အသက် ထင်ရှားရှိစဉ် ဂေါတြဘူဉာဏ်၊မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင် သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို အောက်မေ့သော ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ အဘိဉာဏ်၊ ဝင်စားအပ်သော ဖိုလ်စိတ်များ ဖြစ်ရာကာလ၌ သာ မျက်မှောက်အာရုံပြုနိုင်ကြောင်း၊ ထိုမှ ရှေ့၌လည်းကောင်း၊ ထိုမှ နောက်၌ဖြစ်သော ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီး သည့် နောက်၌လည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည်၊ ရောက် သည်ဟူ၍ မရှိတော့ကြောင်း- ရေးသားခဲ့သည်။

မိုးကုတ်ဆရာတော်ကြီးသည်လည်း သာသနာတွင် နေလိုလလို ထင်ရှားသော ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်ကြီးအနေ ဖြင့် နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်၍ ယောဂီပရိသတ်များကို ဟောကြားထားသော၊ ဟောကြားရာ၌လည်း အမေးအဖြေသဘော ဟောကြားထားသော စာ

အုပ် စာတမ်းများကို တွေ့ရှိရသည်။ စာရေးသူအနေဖြင့် ကောက်ချက်ချရန် ဉာဏ်မမီသဖြင့် မဖော်ပြတော့ပါ။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ နိဗ္ဗာန် အယူအဆနှင့် ပတ်သက်၍လည်း စာရေးသူ၌ စာအုပ်စာတမ်း မှတ်တမ်းမရှိသဖြင့် မဖော်ပြတော့ပါ။ အခွင့်သာက ဖော်ပြသွားပါမည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော ဆရာတော်ကြီးများ၏ နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်သော အယူအဆကို သုံးစု ခွဲနိုင်မည်ဟု ထင်သည်။

ပထမအုပ်စုတွင် အုတ်ဖိုဆရာတော်ကြီးနှင့် ရွှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးတို့၏ အယူအဆအုပ်စု ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်ကြီးများအနေဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် ရုပ်ဝိသေသ၊နာမ်ဝိသေသ ရုပ်ထူး၊နာမ်ထူးဟု ယူဆခဲ့သည်။

ဒုတိယအုပ်စုတွင် လယ်တီဆရာတော်ကြီး၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီးနှင့် အမရပူရမဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ကြီး၏တို့ ပါဝင်သည်။ ဆရာတော်ကြီးများက နိဗ္ဗာန်ဟူသည် အစဉ်ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ်၊စေတသိက်၊ရုပ်တရားတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှုဟူ၍ ယူဆကြသည်။ အမရပူရ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ကြီးက ကိုယ်နိဗ္ဗာန်နှင့်ကိုယ် ရှိသည် ဟူသော အယူအဆသည် လယ်တီဆရာတော်၏ နိဗ္ဗာန်အယူအဆကို ဆက်၍ တွေးခေါ်ယူဆမှုဖြစ်သည် ထင်သည်။ လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ အယူအဆကို လက်ခံမှသာ ကိုယ်နိဗ္ဗာန်နှင့်ကိုယ် ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

တတိယအုပ်စုမှာမူ မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်နှင့် ပြည်ဇောတိကာရုံ ဆရာတော်ကြီးတို့၏ အယူအဆ ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်ကြီးများ အနေဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် ရုပ်ဝိသေသ၊ နာမ်ဝိသေသလည်း မဟုတ်၊ ရဟန္တာတို့၏ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့ အဖြစ်ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းမျှလည်း မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သည် အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်အစစ်ဖြစ်၍ ဘုရားပွင့်သည်ဖြစ်စေ၊ မပွင့်သည်ဖြစ်စေ အမြဲတည်ရှိသောတရားဟူ၍ ယူဆကြသည်။

ဤအယူအဆ သုံးမျိုးတွင် ပထမအုပ်စုအယူအဆ ဖြစ်သည့် ရုပ်ဝိသေသ၊ နာမ်ဝိသေသ (ဝါ) ရုပ်ထူး၊ နာမ်ထူးသာ ဖြစ်သည်ဟူသော အယူအဆကို နောက်ပိုင်း ဆရာတော်အဆက်ဆက်က လက်မခံကြတော့သည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် ရွှေဘိုဆရာတော် (ဘွဲ့အမည် မမှတ်မီ၊ ဦးပဏ္ဍိတဟုထင်ပါသည်)ကမူ ‘မင်း သံသေဓာတ်လုံး-လို့ခေါ်တဲ့ အမြူတေဓာတ်လုံးကို တွေ့ဖူးလား?၊ သံဟာ မီးတိုက်လျင် လျော့ခြင်း၊ အရည်ပျော်ခြင်း ရှိရ မယ်။ ဒါပေမဲ့ လျော့နည်းသွားခြင်း၊ အရည်ပျော်သွားခြင်း မရှိ၊ ဒါကို အမတ၊ အမြူတေဓာတ်လုံး ခေါ်ကြောင်း။ ၎င်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ နိဗ္ဗာန်ခေါ် အမတဓာတ်ကို စဉ်းစားသင့်ကြောင်း’ ပြောပါသည်။

ဒုတိယအုပ်စုကမူ ‘နိဗ္ဗာန်ဟူသည် အစဉ်ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တရားတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှုဆို၍၊ တတိယအုပ်စုကမူ သစ္စယမိုက်ကို ထောက်၍ ထို အဖြစ်ချုပ်ငြိမ်းမှု-သည် နိဗ္ဗာန်အစစ် မဟုတ်၊ ထိုအဖြစ်ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုလျက်ရှိသည့် သင်္ခါရတရားတို့နှင့် မရောမယှက် သက်သက် အသီးအခြားဖြစ်သော ပရမတ်လေးပါးတို့တွင် တစ်ပါး အပါအဝင်ဖြစ်

သော အသင်္ခတဓာတ်သည်သာ နိရောဓသစ္စာထိုက်သည့် နိဗ္ဗာန်အစစ် ဖြစ်ကြောင်း။ နိဗ္ဗာန်သည် ဘုရားပွင့်သည်ဖြစ်စေ မပွင့်သည်ဖြစ်စေ အမြဲ တည်ရှိသည့် တရားဖြစ်ကြောင်း မိန့်ဆိုသည်။

ထိုအယူအဆအုပ်စုနှစ်ခုတွင် စာရေးသူ၏ အယူအဆကို တင်ပြ ရလျှင် နောက်ဆုံး တတိယအုပ်စု အယူအဆကို သဘောကျနှစ်ခြိုက် သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တွင် နိဗ္ဗာန်သည် ပစ္စည်းအကြောင်းတရားဘက်တွင်သာ ရှိ၍ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားဘက် တွင် မပါဝင်ပါ။ နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းတရားသာ ဖြစ်သည်။ သစ္စယမိုက် အဆိုနှင့်လည်း ဒုတိယအုပ်စု အယူအဆသည် မကိုက်ညီဟု ထင်မြင် သည်။ နိဗ္ဗာန်သည် ပရိနိဗ္ဗန္တရဟန္တာ ကွယ်လွန်သည့်အခါ စိတ်၊ စေတ သိက်၊ ရုပ်တရားတို့ အပြီးသတ် အဖြစ်ငြိမ်းမှု-ဟု ယူဆလျှင် မဂ္ဂဝီထိတွင် ဂေါတြဘူ၊ မဂ်နှင့်ဖိုလ်စိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရသည်။

မဂ္ဂဝီထိဆိုရာမှာလည်း သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝီထိ စသည်ဖြင့် လေး ပါးရှိမည် ဖြစ်သည်။ ထိုဂေါတြဘူနှင့် မဂ်စိတ်၊ ဖိုလ်စိတ်တို့သည် မည်သည့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရမည်နည်း? စဉ်းစားလျှင်လည်း နိဗ္ဗာန်သည်လည်း အမြဲရှိနေသည်ယူမှ သင့်မည် ထင်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက သောတာပန် စသူတို့သည် ပရိနိဗ္ဗန္တရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာဝန်အဖြစ် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို ရည်မှန်း၍ အာရုံပြုရပေမည်။ သို့မဟုတ် မိမိကိုယ်တိုင် တစ်နေ့နေ့တစ် ချိန်ချိန်တွင် ရဟန္တာဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းကို ရည်မှန်း အာရုံပြုရပေ လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံး အလေးအနက် တင်ပြလိုသည်မှာ မြတ်ဗုဒ္ဓ အနေဖြင့်-

‘မိမိ၏ တရားဓမ္မသည် အတက္ကာဝစရ၊ စဉ်းစားကြံစည် တွေးခေါ်ရှင်တို့၏ ကျက်စားရာမဟုတ်၊ လက်တွေ့ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်သူတို့၏ ကျက်စားရာဖြစ်ကြောင်း’ ဟောကြားခဲ့သည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် စာပေအရ-သာ အသိတရား ရှိသင့်သလောက်ရှိ၍ လက်တွေ့မှာမူ ဘာမျှမရှိကြောင်း ဝန်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤတင်ပြချက်များသည် ဆရာတော်ကြီးများ၏ အယူအဆကို လေ့လာ သုံးသပ်နိုင်ရန်သာ တင်ပြ၍ တစ်ပိုင်းတစ်ကဏ္ဍ အနေဖြင့် မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်မျှကိုသာ ရေးသားတင်ပြလိုက် ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ဦးကျော်နိုင်

အရှင်ဆေကီန္ဒ(ဓမ္မဒူတ)ဆရာတော်၊

အရှင်၏ ဝိပဿနာအနှစ်ချုပ် (၂၀၀၀ပြည့်နှစ်)ပါ အထူးမေတ္တာ
ရပ်ခံစာအရ အောက်ပါစာကို အရှင်ထံ ပေးပို့အပ်ပါသည်။

မေတ္တာရပ်ခံစာ၌-

‘သာသနာ့မျက်နှာ ထောက်ထား၍ စာရေးသူအား မငဲ့ကွက်ဘဲ
ယောဂီများ မှန်မှန်လှမ်းနိုင်ကြစေရန် ဤစာ၌ ဗုဒ္ဓအလိုတော်ကျနှင့်
ကွာဟပါက ညွှန်ပြပေးကြဖို့’- တောင်းခံသည်ကို ဖတ်ရသည်။

ပြင်ဖို့ကောင်းသည်ကို ဖတ်ရပြီး ပြင်ဖို့မြင်လျက် မပြင်လျင်၊
တောင်းခံသူ၏တာဝန် မဟုတ်၊ မပြင်သူ၏တာဝန်သာ ဖြစ်သည်ဟု သိပြီး၊
အောက်ပါစာကို ပို့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မနှစ်သက်လျင် နှောင့်ယှက်သည်
သဘောမထားဘဲ မေ့လျော့သွားနိုင်ပါစေလို့ ဆန္ဒမွန်ပြု ဆုမွန်တောင်း
လိုက်ပါရစေ။

တာဝန်အရ ပို့ခြင်းဖြစ်၍ ဤစာကို အရေးမထားလည်း ဤ
စာရေးသူက ခွင့်လွှတ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း အသိပေးအပ်ပါသည်။

ဤစာသည် ဦးကျော်နိုင်အတွက် ဖြစ်သော်လည်း အရှင်ပန်ကြား
ချက်အတွက်လည်း ပြန်ကြားချက်အဖြစ် သင့်မြတ်၍ အရှင်ထံ ပို့ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

ဥပါသကာစိုးအောင်(၇၂နှစ်)

(သာသနဓဇ သိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယ၊ ဘီအေ)

နိဗ္ဗာန်နှင့် ယနေ့ဗုဒ္ဓဘာသာ

ဓမ္မဝိဟာရီရှင်ဉာဏ

ဦးကျော်နိုင် (ပထမကျော်၊ အဂ္ဂမဟာအကျော်၊ ဝဋ်သကာ)၏ ‘နိဗ္ဗာန်’-ဆောင်းပါးကို မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ (၁၆/၁၇-၆-၂၀၀၃ ရက်နေ့)တွင် ဖတ်ရသည်။

‘နိဗ္ဗာန်’-သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတွင် အရေးအကြီးဆုံး ပြဿနာဖြစ်ကြောင်း။ သို့သော်လည်း ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်တွင် နေလအလား ထင်ရှားကြသူ ဆရာတော်ကြီးများအကြား အယူအဆ မတူမျှကြကြောင်း။ စာရေးသူ ဦးကျော်နိုင် အနေနှင့်လည်း နိဗ္ဗာန်ကို များစွာ စိတ်ဝင်စားပြီး၊ လေ့လာခဲ့ရာ ပိုင်နိုင်စွာ မဆုံးဖြတ်နိုင်ကြောင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်သူကို တွေ့မြင် မေးမြန်းချင်ကြောင်း၊ နိဒါန်းပျိုးခါ နိဂုံးချုပ်မှာ စာရေးသူ အနေဖြင့် လက်တွေ့ဘာမျှမရှိဘဲ အတက္ကာဝစရဓမ္မ နိဗ္ဗာန်ကို စာပေဖြင့် ပြောရသည်မှာ ဆရာတော်ကြီးများ၏ အယူအဆကို သုံးသပ်နိုင်ရန်သာ ဖြစ်ကြောင်း’-ဖြင့် အဆုံးသတ်ထားပါသည်။

နိဗ္ဗာန်-ကို ပိုင်နိုင်အောင် ဆုံးဖြတ်နိုင်သူကို တွေ့ချင်မြင်ချင် ဆွေးနွေးချင်ကြောင်း တောင်းဆိုတင်ပြချက်အရ သည်စာကို ရေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာ၌ ပထမဆုံးပြောရမည့် စကားမှာ နားခါးမည့်စကား ဖြစ်ပါမည်။ နားခါးစေလို၍ ပြောလိုက်ခြင်း မဟုတ်ကြောင်း မှတ်ယူနိုင်စေချင်ပါသည်။ အမှန်ကိုလိုလားနေသူ သုတေသီများ အမှန် ရတန်လျှင် ရကြဖို့ စေတနာစိတ်ထားလေး တစ်ခုတည်းဖြင့် ဤစာကို တင်ပြလိုက်ပါသည်။

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ

နိဗ္ဗာန်-သည် ဗုဒ္ဓသာသနာ၌ အရေးကြီးဆုံးသော ပြဿနာ ဖြစ်သည်- ဆိုသည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်-သည် ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ တစ်ခုတည်းသောအရသာ ဖြစ်၍၊ နိဗ္ဗာန်မရှိလျှင် သို့မဟုတ် နိဗ္ဗာန်မသိ လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရသော်လည်း ဆည်းကပ်ခြင်း၏ ရသ တစ်စုံတစ်ရာမျှ မရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့်အရသာမျှ မရဘဲ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ဘယ်ကြောင့် ဆောင်ရွက်ဆည်းကပ်နိုင်ကြသနည်း? -မေးလျှင် ရလိမ့်နိုးနိုး မျှော်ကိုး၍ ဆည်းကပ် ဆောင်ရွက်နေကြသည်-ဟုပင် ဖြေရပါမည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာကို ဆည်းကပ်သူများသည် နိဗ္ဗာန်ရလိမ့်နိုး မျှော်ကိုး၍ ဆည်းကပ်ကြရသော်လည်း ရွှေငုံးမင်း အမြီးမျှော်ဇာတ်လမ်း ကနေ ကြရသူများ မဖြစ်အောင် မတတ်နိုင်ကြပါ။ ‘နိဗ္ဗာန်ရသည်’-ဆိုသည်မှာ နိဗ္ဗာန်ကို ‘သစ္စိကတမူ ဖြစ်ခြင်း’၏ အမည် ဖြစ်ပါသည်။

သစ္စိကတ ဖြစ်ရန် သစ္စိကာတဗ္ဗ-ဟူသော မျက်မှောက်ပြုခံကိစ္စ ရှိသော တရားအဖြစ် အသိဉာဏ်က ဦးစွာ ဖြစ်ရပါမည်။ ဤအသိဉာဏ် ဖြစ်ဖို့အတွက်လည်း ရှေ့မှ အသိဉာဏ်တစ်ခု ဦးစွာ ဖြစ်ရပါမည်။ ဤဉာဏ်မှာ-

‘ဤအရာ နိဗ္ဗာန်အမှန်ပဲ’ သိသော ‘ဒုက္ခနိရောဓသစ္စဉာဏ်’ ဖြစ်ပါသည်။

ဒုက္ခနိရောဓသစ္စ အသိဉာဏ် မရဘဲ ဒုက္ခနိရောဓသစ္စ ‘သစ္စိကာတဗ္ဗ’ ကိစ္စအသိဉာဏ် မဖြစ်နိုင်ပါ။

ဒုက္ခနိရောဓသစ္စ သစ္စိကာတဗ္ဗကိစ္စ အသိဉာဏ် မဖြစ်ဘဲ ဒုက္ခနိရောဓသစ္စ ‘သစ္စိကာတဗ္ဗန္တိ’ ကတအသိဉာဏ် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဒုက္ခနိရောဓသစ္စ အရဟောပြောချက် ပရိယတ်မှာ သာသနာ၌ နေလအလားထင်ရှား

ကြသူ ဆရာတော်ကြီးခြောက်ပါးနှင့် ဦးကျော်လှိုင်ပါတို့ အကြား၌ သုံးထွေ ပြား၍ ခြားနေခဲ့ကြသည်။

ယေဘုယျစကားအဖြစ် ပြောရလျှင် သုံးမျိုးပြချက်အနက် နှစ် မျိုးသည် ဧကန္တမှားရမည်။ သုံးမျိုးလုံးလည်း မမှား-ဟု မပြောနိုင်ကြောင်း နားလည်ရမည် ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်ကို ‘နိဗ္ဗာန်’-ဟု သိသော အသိဉာဏ်မှာပင် ဤမျှဝေဝါး ရလျှင် နိဗ္ဗာန်သည် အဆိုက်ရောက်ခံဖြစ်ကြောင်း သိသော သစ္စိကာ တဗ္ဗ အသိဉာဏ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဆိုက်ရောက်ပြီဖြစ်ကြောင်း သိသော သစ္စိ ကတ အသိဉာဏ်ဖြစ်ရေးမှာ ရွှေငုံးမင်း အမြီးမျှော်ဇာတ် ကပြရန်မှ တပါး အခြားမရှိ ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ် ဆောင်ရွက်သူများ ဤသို့ ရွှေငုံးမင်းဇာတ် ကပြနေရမှုက မလွတ်နိုင်ကြသည်မှာ များစွာ ယူကြိုးမရ ဝမ်းနည်းဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ လောကအတွက်လည်း အတိုင်းမသိအောင် အထိ လွန်စွာမှ နစ်နာလှပါသည်။ လူ့လောကကို လွတ်မြောက်မှု၊ ငြိမ်း ချမ်းမှု၊ တိုးတက်မှုများနှင့် စည်းအထပ်ထပ်ခြားပြီး ဟန့်တား ပိတ်ဆို့ခံရ ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်နိရောဓ၏ သစ္စာအမှန်ဖြစ်ကြောင်း ကိုယ်စီကိုယ်ငှာ သိပြ ကြသည့် သစ္စဉာဏ် တင်ပြချက်များသည် သုံးထွေသုံးစား သုံးမျိုးပြားနေ သည်။ တင်ပြကြသူများကလည်း အနုညာတများ မဟုတ်ကြဘဲ ဘွဲ့ တံဆိပ်တော်များ အထပ်ထပ် အအပ်အနှံခံပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည် ပရိယတ်အားဖြင့် သင်ကြားလေ့လာ ပြီးရုံမျှမကဘဲ သင်ကြားရယူလိုသူများကို သင်ကြားပို့ချ၊ ရေးချွတ်ပြနေကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ပဋိပတ်အားဖြင့်လည်း တော်အောင်လျော်အောင် နေသူများနှင့် လားလားမျှ မစပ်၊ အာရဒ္ဓ ဝိပဿကမူများ လိုက်စားလုပ်ဆောင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဤသူများအကြား၌ ဒုက္ခနိရောဓသစ္စ အသိဉာဏ်တရား အဘယ်ကြောင့် မတူကွဲပြား ခြားနားနေရသနည်း?

ဤမေးခွန်းကို မေးကြည့်မိသူ နည်းကြသည်။ ဤ မေးခွန်းသည် မေးထိုက်သောမေးခွန်း ဖြစ်သည်။ အမေးရှိလျှင် အဖြေလည်း မလွဲမသွေ ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ဤမေးခွန်းမျိုး မမေးကြ၍သာ အဖြေမပေါ်ဘဲနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤမေးခွန်းများကို မေးဖြေ ကြည့်သောအခါ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာကိုသိသော ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စ ဉာဏ်များ ဤပုဂ္ဂိုလ်များ၌ မပေါက်ပွားကြဘဲ ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ ဖြစ်သော ‘နိဗ္ဗာန်’-ကို ကောက်ပြနေကြသောကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှား ပေါ်လွင်လာသည်။

မြင်တတ်သောမျက်စိ အမိဝမ်းတွင်းမှ မပါလာသောသူသည် ဖြူနီပြာဝါ အရောင်များအကြောင်း တင်ပြဆွေးနွေးမည် ဆိုလျှင် ဘယ်သို့ ဆွေးနွေးမည်နည်း? ကြားဖူးနားဝများကို မှတ်သားပြီး၊ ‘ပသို့ဆိုလျှင် သင့်မည်၊မသင့်မည်နှင့် ပသို့ဆိုမှ သင့်မည်၊မသင့်မည်’ကို ထောက်ထား ကြံဆမှု တက္ကအချက်များဖြင့် ဆွေးနွေးရပေလိမ့်မည်။

ဖြူနီပြာဝါ အဆင်းများသည် စက္ခုဝိညေယျဓမ္မများ ဖြစ်ပါသည်။ စက္ကာဝစရဓမ္မ ဖြစ်၍ တက္ကာဝစရဓမ္မ မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဝမ်းတွင်း မျက်မမြင်များ ဘယ်လောက် ကြားဖူးနားဝရှိရှိ၊ လုံးလုံး မသိနိုင်သော အရာဖြစ်၍ ဆွေးနွေးချက်များမှာ အချင်းနှိုး ဖြစ်ကြပါမည်။

ထို့အတူပင် အရိယသစ္စဒဿနမျက်စိ မပေါက်သေးသူသည် ဒုက္ခ၊သမုဒယ၊နိရောဓ၊မဂ္ဂ ဟူသော အရိယသစ္စာလေးပါး တရားများကို စာပေပရိယတ်များ သင်ယူခြင်း၊ ပို့ချခြင်းတို့ကြောင့် ကြားဖူးနားဝ မဆုံး နိုင်အောင် များပြားချက်များမှ နုတ်တန်ရာနုတ်၊ ဖြည့်တန်ရာ ဖြည့်၊ စာပုံ အသစ်တစ်ခု ပေါ်ရန် စာကုလားဖန်ထိုးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ကြံဆမှု တက္ကများ ပသို့လုပ်သော်လည်း အဟုတ်နိဗ္ဗာန်ကို ပြနိုင်ရန် အကြောင်း မရှိပါ။

နိရောဓနိဗ္ဗာန်သည် မဂ္ဂဝိညေယျဓမ္မ ဖြစ်ပါသည်။ မဂ္ဂါဝစရဓမ္မ- ဟု ဆိုလိုပါသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် တက္ကာဝစရဓမ္မ မဟုတ်ပါ။ နိဗ္ဗာန်သည် မနောဝိညေယျဓမ္မပင် မဟုတ်ပါ။ ‘ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ’-ဟူသော ဟောခဲ့ချက်ကို တွေ့ဖူးမည် ထင်ပါသည်။ ဤ ‘ဝိညာဏံ’-ဟူသည် မနော ဒွါရထိုက်သော ကာမ၊ရူပါရူပကံများ၏ အကျိုးဝိပါက်ဝိညာဏ် ဖြစ်သည်။ ‘နိဗ္ဗာန်’-သည် ဤဝိညာဉ်များဖြင့် မမြင်နိုင်သောအရာ- ဟုဆိုလိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် မနောဝိညေယျဓမ္မ မဟုတ်၊ မနောဝိညာ ဏာဝစရဓမ္မ မဟုတ်။ မဂ္ဂါဝစရဓမ္မ၊ မဂ္ဂဝိညေယျဓမ္မ ဖြစ်ပါသည်။

ဤ၌ နိဗ္ဗာန်ကို မနောဝိညာဉ်များဖြင့်- မိမိပြုဖူး၍ ရရှိနေသော အတွေ့အကြုံ အသိအမြင် အထွေထွေများဖြင့် တက္ကလုပ် တင်ပြ နေကြ

ခြင်းသည် ပြောသူ၊နာသူ ဤနှစ်ဆူလုံး သံသရာနယ်ကျယ်ပြီး၊ အကျိုး နည်းကြဖို့သာ ဖြစ်ပါမည်။

အရိယသစ္စဒဿနမျက်စိ မပေါက်သမျှ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန် အကြောင်း မပြောကြမှ တော်ကြပါမည်။ ဤ၌ မင်းကွန်းတောင်ရိုးမှ အာဒိကမ္ပိက တိပိဋကဓရပြောခဲ့သော စကားကို ဦးထိပ်မှာ ထားရပါမည်။

‘ကိုယ်မသိတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ပြောခွင့်ကြုံလည်း နည်းနည်းပဲပြောမှ အမှားကလည်း နည်းမှာ။ မသိတာ များများပြောလျင် များများမှားမှာပဲ’- လို့ပဲ။ဒါကြောင့် ရန်ကုန်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်က၊ ကျောက်ကုန်းတရားပွဲတစ်ခု မှာ ဦးသူတော်ဆိုသူ ဒကာက သစ္စာလေးပါးဟောပေးဖို့ တောင်းပန်လို့ ဓမ္မစကြာကို ဟောရာမှာ ဒုက္ခ၊ သမုဒယနှင့်မဂ္ဂတို့ကို ဝေဝေဆာဆာ ဟောပြောသွားပြီး နိရောဓသစ္စာ၌ ဓမ္မစကြာမှာ ပါဠိစေ့ရုံပင် မရှိတတ်ဘဲ၊ အသာကလေး ဖော့ဟောသွားသည်ကို သိတတ်သူများအနေနဲ့ သိလိုက် ကြသည်။ မယုံလျင် ကြိုးခွေရှာ နာကြဖို့ပါ။

မသိသောစကား ပြောဆိုရသည်မှာ ရှက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။ မသိသောစကားသည် အမှားဖြစ်ရဖို့ ရာနှုန်းအတော်ပင် များပြားလှ သည်။ထိုအမှားများသည် ပြောသူကို ပြန်သတ်သောလက်နက် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ့်ကိုသတ်မည့် စကားကို ခိုးလိမ်စားသူ၏ တစ်ခဏစားရမှု ကြည့်သကဲ့သို့ တစ်ခဏရမည့်ဂုဏ်ကို ကြည့်ပြီး ပြောကြားခြင်းမှ ရှောင် ကြဉ်သင့်ကြသည်။

နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို ပြောလိုသူသည် မိမိက ‘နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းကိစ္စ လုပ်ပြီးခြင်း’-ဟူသော ဒုက္ခနိရောဓသစ္စိ ကတမူ ပြီးပြီလော-ဟု စောကြောသင့်ပါသည်။

ပြုပြီးပြီ ထင်သော်မှ ပြောရန် မသင့်မြတ်သေးပါ။ ဘယ်ဒုက္ခသမုဒယကို ပယ်ပြီး၍ မျက်မှောက်ပြုပြီးသနည်း? ဘယ်ဒုက္ခသမုဒယ ပယ်သည်ကလည်း ဘယ်ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိပြီး၍ ပယ်သနည်း? ဘယ်ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိပြီးသည်ကလည်း အဘယ် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ မဂ္ဂကို ပွားများပြီး၍ ပိုင်းခြားသိပြီးသနည်း?

ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ မဂ္ဂသည် ကျင့်ပွားရမည့် အကျင့်တရား ‘ဓမ္မ’-ဖြစ်ပါသည်။ ကြွင်းသော ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓများသည် မဂ္ဂ-ဟူသော သစ္စာဓမ္မစက်၏ လည်ပတ်ဖြစ်ပွားမှု အဖြစ်များ ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီးနေသူ-ဟု ကိုယ့်ကိုယ်ကို ထင်သူလည်း ရှိနိုင်ပေသည်။ ဤသို့ထင်လျှင် အဘယ်ဒုက္ခသမုဒယကို မိမိ ပယ်ပြီးပြီနည်း? စစ်ဆေးသင့်ပါသည်။ ဦးဆုံးပယ်စရာ ဒုက္ခသမုဒယဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့်ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်ပြီးပြီလော? မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့်ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုသည်မှာ ‘ဤဘဝ၊ နောက်ဘဝ၊ နောင်ဘဝ ဖြစ်၊မဖြစ်-ဟူသော သဿတနှင့် ဥစ္ဆေဒ မိစ္ဆာအယူများ ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်မည်လား၊မဖြစ်မည်လားမှာ ဝိစိကိစ္ဆာများ ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပြီးနေသူ ထင်သူများသည် ‘ဤဘဝ၊ နောက်ဘဝ၊ နောင်ဘဝ ဖြစ်မဖြစ်နှင့် ဖြစ်လားသို့မဟုတ် မဖြစ်လား’ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို ဘယ်သို့ပယ်ကြသနည်း? ဤအရာကို အထပ်ထပ် ဆန်းစစ်အပ်ပါသည်။ ဆန်းစစ်လျှင် ဤဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ သမုဒယ စက်ကွင်းက လွတ်ကင်းအောင် မကျော်နင်းနိုင်သည်ကို တွေ့ရမည်မလွဲ ဖြစ်ကြသည်။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီးသူ ထင်သူများသည် ဤဘဝ၊နောက်ဘဝ၊နောင်ဘဝ ဖြစ်-မယူလျင် မဖြစ်-ယူပြီး၊ ဖြစ်လား-မတွေးလျင်၊ မဖြစ်လား-တွေးသူ ဖြစ်ပြီး ဥစ္ဆေဒနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ ဒုက္ခသမုဒယစက်ကွင်း သက်ဆင်းသူများဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်သူတို့သည် ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာကို မပယ်သတ်နိုင်ကြပါ။ ထို့ကြောင့် သူတို့၏ နိဗ္ဗာန် မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည်-အထင်မှာ အထင်မျှပင် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ် မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ရှိကြပါသည်။

အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာကို မပယ်နိုင်ဖြစ်ကြသနည်း၊ ဒုက္ခ-မဟုတ်သည်၌ ဒုက္ခ-ဟုအမှတ်မှားပြီး ပိုင်းခြားသိနေကြ၍ ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့သည် ‘လူ’-ကို အရှုခံအဖြစ် မှတ်ယူပြီးလျှင် လူ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဝင်လေ၊ထွက်လေနှင့် လျောင်း၊ထိုင်၊ရပ်၊သွား၊ ခံစား၊တွေးကြံ၊ဆောင်ရန် အစရှိသော တစ်ခုခုကို ‘ဒုက္ခတရား’-ဟု အထင်ထားကြခါ ထိုဒုက္ခများသည် ပိုင်းခြားအသိခံတရား-ဟု ရှုကြည့်ကြသည်။

ဤတရားများသည် အရှုကြည့်ခံရဖန် များသောအခါ ရပ်နေကြသောအရာများ မဟုတ်ကြဘဲ ဖြစ်ပျက်၊ ရွေ့လျား၊ပြောင်းလဲနေကြသော ‘ကာရတရား’-များအဖြစ် အမြင်ခံရလာကြသည်။ ထွက်လေဝင်လေသည်လည်း ထွက်လေဝင်လေ မဟုတ်၊လျောင်း၊ထိုင်၊ရပ်၊သွားလည်း လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊သွား မဟုတ်၊ ခံစား၊တွေးကြံ၊ဆောင်ရန်တွေလည်း ခံစား၊တွေးကြံ၊ဆောင်ရန်များ မဟုတ်ကြဘဲ အားလုံးမှာ ဖြစ်ပျက်၊ ရွေ့လျား၊ပြောင်းလဲခြင်း အဖြစ်များချည်း ဖြစ်လာကြသည်။

ဤ ရွှေ့လျား ပြောင်းလဲမှုသည် ရပ်စဲအောင်လုပ်၍ မရသော အဖြစ်လည်း ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ကမနိုင် မပိုင်သော အရာလည်း ဖြစ်သည်။

လူ၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ထွက်လေဝင်လေအစရှိသော အရှုခံတရားများကို ဖြစ်ပျက်၊ ရွှေ့လျား၊ ပြောင်းလဲမှု အမြင်ခံရသည်အထိ ရှုမိသောအခါ လူဖြစ်သော ငါ၊သူနှင့် လူ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ထွက်လေ၊ဝင်လေ အယူများကိုစွန့်ပြီး ရွှေ့လျား၊ ပြောင်းလဲခြင်း အဖြစ်၌ အသိဉာဏ်ကိုပင် ကျော်ခါ ရွှေ့လျား၊ ပြောင်းလဲငြိမ်းရာကို မျက်မှောက်ပြုသွားကြသည်။

လူနှင့် လူ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကြသော ငါ၊သူနှင့် ဝင်လေထွက်လေ အစရှိသည်များနှင့် ယင်း၏ မမြဲမှုများသည် ဒုက္ခ-အစစ်အမှန်များ ဖြစ်ကြသလော?

ထို့ပြင်လည်း လူနှင့်လူ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ငါ၊သူနှင့် ဝင်လေထွက်လေ အစရှိသည်များနှင့် ယင်း၏ ဖြစ်ပျက်၊ ပြောင်းလဲခြင်းများ မရှိခြင်းသည် ဒုက္ခနိရောဓ-အစစ်အမှန်များ ဖြစ်ကြသလော?

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများအပြားသည် ဤတောင်(ကမူကလေး)ကို မကျော်နိုင် မလွှားနိုင် ဖြစ်ကြသည်။ ဒုက္ခ အစစ်အမှန်သည် ဤအရာများပင် ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓ အစစ်အမှန်လည်း ဆိုခဲ့ပြီးသော ဤအရာပင် ဖြစ်သည်ဟု တစ်ထစ်ချ မှတ်ယူကြပြီး၊ ဒုက္ခရှုတယ်-ဆိုပြီး သူတို့ငြိမ်းရာ နိရောဓ ဆိုက်နေကြသည်-ဟု မှတ်ထင်နေကြသည်။

‘ဖြစ်တာ-သင်္ခါရ၊ မဖြစ်ရာ-နိဗ္ဗာန်’-ဟူ၍ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်မှ သိုက်စာနှင့် ညီညွတ်သည်-ဟု စိတ်ချကြသည်။ သိုက် စာချသူကလည်း ဤတောင်(ကမ္မ)သည် ဘေးခပ်သိမ်း ငြိမ်းငြိမ်အထင် ရောက်ခဲ့ရာပါသည်။

အမှန်ပင် ဘေးခပ်သိမ်း ငြိမ်းငြိမ်လော?

ဤဘဝ၊ ထိုဘဝ ဘာဘဝမျှ မရှိ၊ ရှိသည်အထင်မှာ ဝိပလ္လာ- ပင်။ ဝိပလ္လာအမြင်သည် မှန်သောဟုတ်သော သစ္စာဆိုက်သောအမြင် မဟုတ်။ ဤသို့ဖြစ်သောကြောင့် ငါအရှိ၊ သူအရှိ၊ လူအရှိသည် အမှန် အရေအတွက် မဝင်၊ တံလျှပ်ရေထင်သူအလား ငါ၊ သူ၊ လူကို အထင်ထား က ဒုက္ခများရမည်။ ဒုက္ခများနေကြသူများသည် ငါ၊ သူ၊ လူကို အထင်ထား နေကြသူများချည်း ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးရာ သည် ငါ၊ သူ၊ လူတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သည်-ဟူ၍ စိတ်ချလက်ချ ထားကြ သည်။

ဤသူတို့အမြင်၌ ဤဘဝ၊ ထိုဘဝ ဘယ်ဘဝမျှ မရှိ၊ ရှိသည်အ ထင်မှာ မျက်လှည့်ဆရာ မာယာသယ် ဝိညာဉ်၏ လက်ချက် ဖြစ်သည်၊ အကယ်ရှိ မဟုတ်။

ဤသို့မြင်သော အမြင်ဒဿနသည် ဘယ်သို့သော စာရိတ္တ ကို ဖော်ထုတ်ကြမည်နည်း? ဤအမြင်ဒဿနဖြင့် အကောင်းနှင့် အဆိုး ကို ဘယ်သို့ သတ်မှတ်ကြမည်နည်း?

ထိုဘဝ၊ ဤဘဝ ဘာမျှမရှိ အမြင်ဒဿနသည် အကောင်းနှင့် အဆိုးကို ဖော်ပြသည့် စာရိတ္တကို ဘယ်သို့မျှ သတ်မှတ်နိုင်ခြင်း မရှိကြပေ။ အကောင်းအဆိုး မသတ်မှတ်၊ မသိမြင်သူသည် ဘယ်သို့ အဆိုးကိုရှောင် ပြီး၊ အကောင်းကို ဆောင်မည်နည်း?

‘အကောင်း၊အဆိုး’-ဟူသည် လောက၌ မရှိ၊ ဘယ်သူမဆို ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေ ပေးသမျှ လုပ်နေကြရသည်ချည်း-ဟူ၍ ‘ပတ်ဝန်းကျင်ပဓာနဝါဒီ’ အဖြစ် ခံယူရတော့သည်။ ဤသူသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကိုယ်မပိုင်သူ အနိဿရဏ၊ အဝိမုတ္တဖြစ်သူ၊ ပတ်ဝန်းကျင်၏ အခြယ်လှယ်ခံဖြစ်သူ ဖြစ်၍ ဒုက္ခကို ရင်ဝယ်ပိုက်နေရသူ ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခနှင့်လူတစ်သားတည်းဖြစ်၍ ဒုက္ခမသိတော့သောသူ ဖြစ်သည်။

ဤဒုက္ခ အဘယ် အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သနည်း? ဤဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယကား အဘယ် ဖြစ်သနည်း? ဤဘဝ၊ထိုဘဝ၊ ငါ၊သူ၊လူ-ဟူ၍ တစ်စမျှမရ-ဟူသော အသဿတ(ဥစ္ဆေဒ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အပြတ် အမြင်မှား၊ အဖြစ်မရှိ အမြင်မှား သမုဒယဖြစ်သည်-ဟူ၍ ဖြေရမည်။ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမုဒယသည် ပတ်ဝန်းကျင်၏ အခြယ်လှယ်ခံဖြစ်သော ဒုက္ခ၏အကြောင်း ဖြစ်သည်။

လူနှင့် လူ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဝင်လေထွက်လေ၊ လျောင်း၊ ထိုင်၊ရပ်၊သွား၊ ခံစား၊တွေးကြံ၊ဆောင်ရန်တို့ကို ဒုက္ခအစစ်အမှန် မဟုတ်ဘဲ အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခ အစစ်အမှန်အဖြစ် အရှုခံ ဖြစ်နေရသနည်း?

အဖြေမှာ ‘ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ မဂ္ဂမဟုတ်သောတရားကို ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ မဂ္ဂအဟုတ် လုပ်ပြီး ပွားမိသောကြောင့်’-ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

အဘယ်သို့ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂ အစစ်အမှန် မဟုတ်ကြ သနည်း?

ပွားများသူများသည် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ မဂ္ဂအစစ်အမှန်ဆိုသည်ကို လုံးဝမသိဘဲ မိမိစိတ်ကို အာရုံတစ်ခုမှာ စုနေအောင် ထားကြသည်။

ဤအာရုံ၌ စိတ်စုမိသောအခါ အာရုံ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော အဖြစ်အပျက်များမြင်ပြီး အဖြစ်အပျက် အဆုံးအထိ အမြင်များကို အမှန် မြင်သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂင်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူပွားများကြသည်။

ဤပွားများမှု အဘယ်သို့ မှားသနည်း?

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ‘အမြင်မှန်၏အဖြစ်’-ဖြစ်သည်။ အမြင်မှန်အဖြစ် ၏ အမြင်မှန်ခံအာရုံသည် အဘယ်ဖြစ်သနည်း?

လူနှင့်လူ့အစိတ်အပိုင်း ဝင်လေထွက်လေ စသည်၏ အဖြစ်အပျက်ဆိုင်ရာ ဓာတ်သား ပရမတ် ဖြစ်သည်။

ဓာတ်သားပရမတ်သည်-

အရိယအဖြစ်ကိုကန့်ကွက်သလော?

အနရိယ ဖြစ်စေသလော?

ဓာတ်သားပရမတ် မရှိမှ အနရိယအဖြစ်က လွတ်ပြီး အရိယ ဖြစ်မည်လော?

ဤသို့ ဘယ်ကြောင့်မေးရသနည်း ထင်ဖွယ် ရှိပါသည်။

အဖြေမှာ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂင် ဖြစ်သည်။

ဤဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂင်သည် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ အရိယမဂ္ဂင် ဖြစ်သည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် လမ်းဖြစ်ကာမျှ မဟုတ်၊ အရိယအဖြစ် ရောက်စေသောလမ်း-ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂင်ကို ပွားများစေရသည်မှာ ‘အရိယအဖြစ်ရရန်’- ဖြစ်သည်။

ဓာတ်သားပရမတ် အဖြစ်အပျက်သည် အရိယအဖြစ်ကို မကန့် ကွက်ပါ။ ဓာတ်ပရမတ် ရှိနေသမျှ အနရိယပဲ ဖြစ်နေရမည်ဆိုလျှင် အမှန်

မဟုတ်ပါ။ ဘုရား၊ရဟန္တာ စသည်တို့သည် ဓာတ်ပရမတ်များ ရှိဆဲတင်းလင်းပင် အရိယာများ ဖြစ်ကြရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဖြစ်အပျက် ဓာတ်သားပရမတ်သည် အရိယာဖြစ်အောင် မလုပ်နိုင်သလို အနရိယဖြစ်အောင်လည်း မလုပ်နိုင်သောတရား ဖြစ်သည်။

အရိယာဖြစ်ကြောင်းလမ်း အစိတ်အပိုင်း မဂ္ဂင်ဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂင် သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဖြစ်စေ၊ ပွားများစေရာ၌ ဤအဖြစ်အပျက် ဓာတ်သားပရမတ်အာရုံသည် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အာရုံအရာ၌ တည်ရှိရမည့်အရာ မဟုတ်ပါ။

ဤအရာမဟုတ်လျှင် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ မဂ္ဂင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏အာရုံသည် အဘယ်အရာနည်း?

အရိယာကို ဖြစ်စေပြီး အနရိယအဖြစ်ကို ပျက်စေသောအာရုံသည်သာ အရိယမဂ္ဂင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အရှုခံ၊အမြင်ခံ ဖြစ်သည်။

ဤအရာ အဘယ်နည်း?

ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံးလွန်ကျူးမှုသည် လွန်ကျူးသူကို အနရိယ ဖြစ်စေပြီး၊ မလွန်ကျူးသူကို အရိယဖြစ်စေသည်။ လွန်ကျူးစရာ မှန်သမျှ မလွန်ကျူးတတ်သောသူနှင့် လွန်ကျူးခွင့် မရသေးသူများမှအပ လွန်ကျူးလို့မူနှင့် လွန်ကျူးမှု တစ်စုံတစ်ခုကို ချုပ်ဆုံးပြီးခြင်း မရှိသေးသူသည် အနရိယ ဖြစ်ပြီး၊ ချုပ်ဆုံးပြီးသူသည် အရိယ-ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံးလွန်ကျူးမှုသည် မသမာမှု ဖြစ်သည်။ လွန်ကျူးမှုနည်းနည်းဖြစ်စေ ချုပ်ငြိမ်း၍ မလွန်ကျူးဘဲ ငြိမ်းအေးသော ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး လှုပ်ရှားမှုသည် သမာမှု ဖြစ်သည်။

သမာသော ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး ဖြစ်ရေးအတွက် မသမာသော ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံးကို လေ့လာကြည့်ရှုရမည်။

မသမာကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံးကို လေ့လာသောအခါ မသမာသော ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး၏ ဖောက်ပြန်ပျက်ပြား၊ဆိုးဝါး၊အသုံးမကျနေခြင်းကို တွေ့ရမည်။

ထို့ကြောင့် ယင်းကို ရွံ့မုန်းလာမည်။

ယင်းကိုနှစ်သက်မှ ယင်းတို့ ဖြစ်ကြ၍၊ ယင်းကို မနှစ်သက်သော ကြောင့် ယင်းတို့ ဆုံးကြသည်။ ယင်းတို့ ဆုံးကြခြင်းသည် လွန်ကျူးမှုမရှိ သော တည်တံ့ငြိမ်းအေးသော ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်သည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုသည် ‘သီလ’ဖြစ်သည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး လွန်ကျူးခြင်း၊ လွန်ကျူးခြင်း အပြစ်နှင့် လွန်ကျူးကြောင်း၊ လွန်ကျူးမှုမရှိ ပကတိအေးခြင်းနှင့် ယင်းတို့ ၏အကျိုးတို့ကိုမြင်သော အမြင်၏အမည် ဖြစ်သည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လူနှင့်လူ့အစိတ်အပိုင်း လျောင်း၊ထိုင်၊ရပ်၊သွား အစစများကို မြင်သော အမြင်၏အမည်မဟုတ်။

လူနှင့်လူ့အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသော ဝင်ထွက်လေ၊ လျောင်း၊ ထိုင်၊ရပ်၊သွား၊ ခံစား၊တွေးကြံ၊ဆောင်ရန် အမြင်များကို ရှုကြည့်၍ သိမြင် သော အသိအမြင်သည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ အသိအမြင်မဟုတ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အသိအမြင်ခံတရားသည် မသမာမှု၏ ဆိုးဝါးချက် နှင့် သမာမှု၏ ငြိမ်းအေးချက် မြင်စရာများ ဖြစ်သည်။

ဤအရာများသည် လူနှင့် လူ့အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသော ဝင်လေထွက်လေ၊ လျောင်း၊ထိုင်၊ရပ်၊သွား၊ ခံစား၊တွေးကြံ၊ဆောင်ရန်ချက် များ မဟုတ်ကြပေ။

မသမာမှုများသည် ကိလေသာစိတ္တကြောင့် ဖြစ်သော တရားများ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းအကြောင်းမရှိလျှင် မသမာသော ကိုယ်၊နှုတ်၊ နှလုံး အမှုများ မဖြစ်ကြ။

စိတ္တကိလေသာလည်း လူ၌ ဖြစ်သော်လည်း လူလုပ်ပစ္စည်း မဟုတ်ကြဘဲ ဇာတိ၊ ဇရာ၊မရဏဟု ဆိုအပ်သော ခံစားမှုအကောင်းမှ အဆိုး တစ်မျိုး အပြောင်းခံရချက်ဒဏ် မခံနိုင်လွန်းမှုဟု ဆိုအပ်သော ဝိပါက်ကြောင့် ဖြစ်သောအရာ ဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းမရှိလျှင် ကိလေသာစိတ္တ နည်းနည်းမျှဖြစ်၍ မရနိုင်ပါ။

ဝိပါက် ဇာတိ၊ ဇရာ၊မရဏလည်း လူမှာဖြစ်သော်လည်း လူနှင့် လူလုပ်ဖြစ်ရပ် အလျဉ်း မဟုတ်ကြပါ။ လွန်ကျူးသော ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး မသမာမှုများကြောင့်သာ ဝိပါက် ဇာတိ၊ဇရာ၊မရဏတို့ ဖြစ်ကြရပါသည်။ လွန်ကျူးမှု ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး မသမာမှုများ မရှိလျှင် ဇာတိ၊ဇရာ၊မရဏ ဝိပါကများ လုံးလုံးပင်ဖြစ်၍ မရနိုင်ပါ။

ထို့ကြောင့် လွန်ကျူးမှုနှင့် လွန်ကျူးမှုအကြောင်းရော အကျိုးပါတို့ သည် တစ်ခုကြောင့် နောက်တစ်ခု ဖြစ်ကြပြီး စက်လှည့်နေကြသည်။ ဤစက်လှည့်မှု၌ လူနှင့် လူလုပ်အမှုများ အလျဉ်းကင်းကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစက်လှည့်မှုသည် နသတ္တ၊ နပုဂ္ဂလ၊ နဇီဝ၊ နက္ကတ္ထိ၊ နပုရိသ၊ အနတ္တ၊ ပရ၊ အစရှိသည် ညွှန်ပြခံခဲ့ကြရခြင်း ဖြစ်သည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဤအရာကိုမြင်သော အမြင်၏အမည် ဖြစ်သည်။ လူနှင့်လူ့အစိတ်အပိုင်းများကို မြင်သော အမြင်၏အမည် မဟုတ်။

လူနှင့်လူ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လူလုပ်အမှုများ၌ မြင်သော အမြင်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင်အဖြစ် ပွားသောသူသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဟုတ်သည် ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိလုပ်၍ ပွားသူ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်-

ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်သူသည် အရို သတ္တ,ပုဂ္ဂလ,ဇီဝ,အတ္တကို သတ္တ, ပုဂ္ဂလ,ဇီဝ,အတ္တမဟုတ်ဟု စိတ္တဖြင့်မြင်ပြီး သတ္တ, ပုဂ္ဂလ,ဇီဝ,အတ္တ မရှိ-ဟု ယူသူ ဥစ္ဆေဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ရသည်။

ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ပွားများသောအခါ ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှာ သမုဒယထိုက်သောတရား ဖြစ်၍ သမုဒယပွားသူများ၏ ဆိုက်ရာ ဒုက္ခ၌ ကျွမ်းထိုးနေသည်ကို အထင်းသား တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်သည်။

အဘယ်သို့ ကျွမ်းထိုးသနည်း?

သတ္တ,ပုဂ္ဂလ,ဇီဝ,အတ္တ,ဣတ္ထိ,ပုရိသ ကောက်ယူမရ၍ သတ္တ, ပုဂ္ဂလစသည် ဗျာပါရမရှိဘဲ လုပ်ချင်ရာလုပ်ပြီး၊ ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်။ဤအရာအားလုံး ဘာမျှမဟုတ်၊ သူ့အခြေအနေနဲ့ သူပဲ။ သူ့ဓာတ်ကျချင်သလို ကျသည်၊ အစ ရှိသဖြင့် မာလိန်မပါသော သင်္ဘော၊ ပဲ့မပါသောလှေ၊ သိစိတ်မပါသော အရူးပမာ ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ် ခံရတော့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပြောင်းပြန်စောက်ထိုး ကျွမ်းထိုးသည်။

ပွားစရာမဂ္ဂကို ပွားပြီးပြီထင်ရသော်လည်း မိမိပွားပြီးပြီ ထင်ရသော မဂ္ဂသည် မဂ္ဂပင်ဖြစ်သော်လည်း အရိယမဂ္ဂ မဟုတ်ပါ။ အနရိယမဂ္ဂကို အရိယမဂ္ဂဟု အထင်မှားပြီး ပွားများပြီးထားသည်ဆိုလျှင် သတ္တ, ဇီဝ,ပုဂ္ဂလ,အတ္တ,ဣတ္ထိ,ပုရိသ အလျဉ်းမဟုတ်သော ကိုယ်,နှုတ်,နှလုံး လွန်ကျူးမှုများများ အပြီးတိုင်ချုပ်ငြိမ်းမှု နိရောဓကို သစ္စိကတမှု မပြုနိုင်တော့ပေ။

လူနှင့်လူ့အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသော ဝင်လေထွက်လေ၊
လျောင်း၊ထိုင်၊ရပ်၊သွား၊ ခံစား၊တွေးကြံ၊ဆောင်ရန်တို့၏ အဖြစ်အပျက်
ဓာတ်ပရမတ်များ အပြီးတိုင်ချုပ်ငြိမ်းရာ မြင်ကြရဖို့ ရှိသည်။ သတ္တ၊ဒီဝ၊
ပုဂ္ဂလ၊အတ္တ၊ ကုတ္တိ၊ပုရိသများ အလျဉ်းမရှိ၊ဘိတ်မရှိဟူသော ဥစ္ဆေဒမိစ္ဆာ
ဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော တဏှာသမုဒယ ပွားမိလျက်ဖြစ်ခါ ယင်း၏အကျိုး ဒုက္ခ
မျိုး၌ ကျွမ်းထိုးခေါင်းချ သစ္စိကတပြုခြင်းပင် ဖြစ်ရပါမည်။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ပြောချင်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင် သစ္စိ
ကတမူပြုပြီးသူ ဖြစ်ဖို့လိုကြောင်း ပြောခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သစ္စိကတမူပြုပြီးသည် ထင်သော်မှ မပြောသေးဘဲ၊ သမုဒယကို
ပယ်ပြီးခြင်းရှိ၊မရှိ ကြည့်ရှု စစ်ဆေးထိုက်ကြောင်းနှင့် ယင်းကို ပယ်ပြီးဖြစ်ဖို့
မလွယ်ကြောင်း ပြောခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သမုဒယကို သစ္စ
ဉာဏ်မျှ မပေါက်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခသမုဒယ၌ သစ္စဉာဏ်မျှ မပေါက်ကြသည်မှာလည်း ဒုက္ခ၌
ပရိညေယျ မရှိကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ဖြစ်သည်မှာ ဒုက္ခ၌ သစ္စဉာဏ်မှ မဖြစ်ကြသောကြောင့်
အဘယ်အရာသည် ဒုက္ခ၏ အရတရားဟု မကွဲမပြား ဖြစ်ကြသည်။ လူ
နှင့် လူ့အစိတ်အပိုင်း အဖြစ်အပျက်များသည် ဒုက္ခတရားအဖြစ် အထင်
အမှတ် မှားကြသည်။ ဤသို့ ဒုက္ခ၌ သစ္စဉာဏ်မျှ မဖြစ်ကြသည်မှာ မဂ္ဂ၌
ဘာဝိတ မရှိကြ၍ ဖြစ်သည်။

မဂ္ဂကို ဘာဝိတ လုပ်ဖို့ထား၍ မဂ္ဂ၏ သစ္စာအဖြစ် အသိဉာဏ်ပင် မဖြစ်ထွန်းကြပေ။

ဒုက္ခ၊သမုဒယ၊နိရောဓ၊မဂ္ဂ အရိယသစ္စာတို့ကို သစ္စာအဖြစ်သိ သော၊ အရိယသစ္စာအသိဖြစ်သည့် အရိယသစ္စဉာဏ်သည် ကိုယ်တိုင် ဟိုစမ်းစမ်းသည်စမ်းစမ်း အားထုတ်၍ ရကောင်းသောတရား မဟုတ် မှန်းပင် မသိ ဖြစ်နေကြသည်။ ဤ၌ အခိုင်အမာ ဆိုခဲ့လိုသည်။

‘ဘုရားသာဝကတစ်ဦး အနေဖြင့် အရိယသစ္စာကို သစ္စဉာဏ် ရောက် ပေါက်မြောက်အောင် မသိဘဲ၊ ဘယ်မျှ ပွားများအားထုတ်ပါစေ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ အရိယသစ္စာတရား မရ’- ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ဤ၌ အဆုံးစွန်ပြောရမည်မှာ အရိယသစ္စာ သိပြီးသူများ ပြ နေရာ၌ အားထုတ်ပါသည်ဆိုလည်း မရ-ဟူ၍ပင် ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စာတရားသည် ဤအရာသာလုပ်၊ လုပ်လျှင် သူ့ဟာ သူ ဖြစ်စရာရှိသည်များ ဖြစ်လာလိမ့်မည်-ဟု (တရားအားထုတ်ခြင်းဖြင့်) ပြောမရသောအရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စာတရားသည် တရားအားထုတ်ခြင်းဖြင့် မသိနိုင်- ဆိုလျှင် ဘယ်လိုသူ သိနိုင်သနည်း မေးဖွယ်ပါ။

‘မြတ်စွာဘုရားနှင့် မြတ်စွာဘုရားဟောပြောမှု အရိယသစ္စာ တရားကို သစ္စဉာဏ်ရောက် ပေါက်မြောက်ပြီးသူထံမှ အရိယသစ္စာ ဟောပြောချက် နာရလျက်၊

ယင်း နာရသော အရိယသစ္စာတရားကို နာရသည့်အတိုင်း
အရိယသစ္စာ ပံ့ပေါက်အောင် မိမိစိတ်မှာ ဝင်သည်အထိ ဆင်ခြင်ခါ။
ဤအရိယသစ္စာနှင့် မိမိအဖြစ်ကို ဆက်စပ်သိမြင်သူသည်သာ
အရိယသစ္စာကို သစ္စဉာဏ်ရောက် ပေါက်မြောက်အောင် သိနိုင်
သူ ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စာကိုသိသော အရိယသစ္စဉာဏ် မရဘဲ အရိယသစ္စ
ဉာဏ် ရောက်အောင် ကိုယ်တိုင်အားထုတ်၍မူ ‘ခါချဉ်ကောင် မာန်ကြီး။
တောင်ကြီးဖြူမယ်ကြုံ၊ ခါးကမသန်’-ဟူသကဲ့သို့ ဘယ်မျှ အားထုတ်ပါစေ၊
အားထုတ်၍ သေသော် သေမည်၊ အရိယသစ္စဉာဏ်ကား မရဘဲ ရှိရမည်။
ဤ၌ လင်းပါးဖွယ် ရှိပါသည်။

ယနေ့ အရိယသစ္စာကို အားထုတ်၊ ရရှိပြသနေကြသူများသည်
အရိယသစ္စာတရားကို ရရှိတော်မူကြပြီးသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် သာဝက
ကြီးများ၏ ညွှန်ပြချက် ဗုဒ္ဓဘာသိတ၊ သာဝကဘာသိတ တရားဓမ္မ
ပါဠိတော်များကို ဖတ်မှတ်နာယူပြီး အားထုတ်၍ ပြသနေကြသူများ ဖြစ်
ကြသည် မဟုတ်ပါလော? -ဟု မေးဖွယ် ရှိပါသည်။

ဤအမေးကို ပဋိသိမ် လုပ်ရပါမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသိတ၊ သာဝကဘာသိတ အရိယသစ္စာတရားဓမ္မ ပါဠိ
တော်များ ရှိသည်မှာ အမှန်ဟုတ်ပါသည်။

ယနေ့ အရိယသစ္စာကို အားထုတ်၊ ရရှိဟောပြော၊ ပြသနေကြ
သူများသည် ဗုဒ္ဓနှင့် သာဝကတို့၏ ဘာသိတ တရားဓမ္မ ပါဠိများကို
ကိုယ်တိုင် အနက်ထင်သူများ မဟုတ်ကြ။ အဋ္ဌကထာက ဤသို့ဖွင့်သည်၊
ဋီကာက ဤသို့ဖွင့်သည်-ဟူ၍ အဋ္ဌကထာနှင့်ဋီကာတို့၏ အညွှန်အပြ
အတိုင်းသာ ဓမ္မပါဠိများကို အနက်ထင်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာဆရာများသည် အရိယသစ္စာကို အရိယသစ္စဉာဏ်ရောက် ပေါက်မြောက်ပြီးကြသူများလော?

မပေါက်ရောက်ကြသေးဆိုလျှင် မျက်မမြင်က မျက်မမြင်ကို မျက်မြင်အထင်ဖြင့် ဖက်၍ နောက်မှလိုက်မိခြင်းအလား ဒုက္ခများရမည့်ဇာတ်လမ်း ဖြစ်သည်။

အဋ္ဌကထာဆရာကို နောက်ဆရာများက ‘ဗုဒ္ဓမတည’-ဟု အမည်နာမ သမိုက်ခဲ့ကြသည်။ အကယ်ပင် ဗုဒ္ဓမတည ဖြစ်သလော?

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် အရိယသစ္စဓမ္မကို ဟောပြောခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓမတည ဖြစ်လျှင် အရိယသစ္စာသိသူ ဖြစ်ရာပါသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် အရိယသစ္စာအသိဖြင့် ဘုရားနှင့်သာဝကတို့၏ အရိယသစ္စာသိတဓမ္မပါဠိများကို ဓမ္မတ္ထအဖြစ် အနက်အတ္ထ ဖွင့်ဖော်ပြခဲ့သူလော?

အဋ္ဌကထာဆရာ၏ လက်ဦးဖြစ်ဖွယ်ရှိသည့် လက်စွမ်းပြကျမ်းဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ နိဒါန်း၌-

(* ဂါထာ၂) ‘တေသံ ပါမောဇ္ဇကရဏံ၊ သုဝိသုဒ္ဓိဝိနိစ္ဆယံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒေသနာနယ နိဿိတံ’-ဟု အထင်အရှား ရှိသည်။
‘မဟာဝိဟာရစရိယတို့ ညွှန်ပြပို့ချနည်းကို မှီးပြီး ပြုမည်’-ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

မဟာဝိဟာရစရိယတို့ ညွှန်ပြပို့ချနည်းကို မှီးရသူသည် ဗုဒ္ဓနှင့်သာဝကတို့၏ အရိယသစ္စာဘာသိတ ဓမ္မပါဠိတို့၏ ဓမ္မတ္ထကို ကိုယ်တိုင် မသိသူဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံချက် ဖြစ်သည်။ ဆရာများ၏ ညွှန်ပြပို့ချနည်းကို မှီးပြီး ဓမ္မတ္ထရေးသူသည် ကိုယ်တိုင် ဓမ္မတ္ထမမြင်ဘဲ ဓမ္မတ္ထရေးသူသာ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင် မျက်စိအမြင်ရှိသူသည် အမှီကိုင်တွယ်စရာကို ကိုင်တွယ်၍ ဘယ်သူ လမ်းလျှောက်နေကြသနည်း?

ဓမ္မတ္ထမသိသူ၏ ဓမ္မကို ဖွင့်ပြချက်သည် ဓမ္မကို လောကမှ အပျောက်ဆုံးခံရအောင် ဖျောက်ဖျက်မှုလုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်ကျူးလွန်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤကျူးလွန်ချက်သည် အရိယာအဖြစ် ရောက်နိုင်လောက်အောင် အသိဉာဏ်ပညာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံကြသူ အမျိုးကောင်းသား၊ အမျိုးကောင်းသမီးတို့အား အရိယာအဖြစ်မှ လွဲချော်အောင် ပြုလုပ်ချက် ဖြစ်၍ လောကအတွက် မဟာ ဖျက်ဆီးမှုကြီးတို့ အတိုင်းမသိနက်ရှိုင်းသော လွန်ကျူးချက်ဖြစ်သည်။

ဘုရားပွင့်ထွန်းခြင်းသည် လောကအတွက် အပေါင်းလက္ခဏာ ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် ဤလွန်ကျူးချက်သည် လောကအတွက် အနုတ်လက္ခဏာပင် ဖြစ်တော့သည်။ သဒ္ဓါတတ်လျှင် စာတတ်လိမ့်မည်၊ စာတတ်ကာမျှဖြင့် အရိယသစ္စာ အသိတရား ရလိမ့်မည် မဟုတ်ကြ။

ဟုတ်သည်ဆိုလျှင် ဘုရားသျှင်လက်ထက်တော်မှ ရှင်ဒေဝဒတ်နှင့်ရှင်သုနက္ခတ္တတို့သည် ဘုရားနှင့်ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်ရုံမက ဘုရားနှင့် ရင်းနှီးသူများပီပီ ဘုရားစကားများ၌ တတ်ကျွမ်း နားလည်သူများ ဖြစ်ကြမည်မလွဲ ဖြစ်သည်။ သူတို့၌ အရိယသစ္စာအသိများ ကွယ်နေကြသည်။ အရိယသစ္စာဓမ္မကို နာရသော်မှ အရိယသစ္စာဓမ္မ ဟောပြောချက်စကားကို နားလည်လျက် အရိယသစ္စာဓမ္မ၏ ဓမ္မတ္ထကိုအရောက် မသိကြ-ဟူလိုသည်။ ဤဥပမာသည် စာနှင့်စကား တတ်ရုံမျှဖြင့် အရိယသစ္စာဓမ္မတ္ထ မသိမှု ပေါ်လွင်ရန် ဖြစ်သည်။

ရှေးအခါက အသိဉာဏ်ပညာ၊ သဒ္ဓါဝီရိယ အလွန်အလွန် ချွန်မြဲပြည့်စုံကြသော မြန်မာပြည်မှ ဆရာတော်၊ ဆရာတော်ကြီးများသည်

အရိယသစ္စ ဓမ္မတ္ထအသိနှင့်လွဲခါ ဘုရားဆု ပန်လိုပန်၊ နတ်သားဆု ပြလိုပြ၊ ပဒပရမ ညွှန်းလိုညွှန်း၊ ယောင်ကန်းကန်း ဖြစ်ကြကာ သာသနာပမှာ နေရသူ မခြား အမှားကြီး မှားကြရသည်။

သာသနာ့ဝန်ထမ်းသူနှင့် သာသနာဆည်းကပ်သူတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်သည်-

အရိယာဖြစ်ရေးမှတစ်ပါး အခြား လုံးဝမရှိ။ ‘သကလ ဝဇ္ဇ ဒုက္ခ နိဿရဏ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကရဏတ္ထာယနှင့် သံသာရဝဇ္ဇ ဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ’ အတွက်ချည်းသာ ဆည်းကပ်ကြရသည်။

‘ဒါတွေ ဘယ်ရောက်ကုန်သလဲ?’-ဟူ၍ အော်ဟစ်မေးရန် ရှိသည်။ နိဿရဏနှင့် မောစန-ဖို့ ဝေးလို့ ဝဇ္ဇဒုက္ခကိုပင် ‘နဇာနာတိ ငါမသိ’ ဟူ၍ ဖြစ်နေသည်။ ဘယ်မှာလဲ သာသနာ?-ဟူ၍ မမေးသင့်ပါသလော။ အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီးပြခဲ့သော အရိယသစ္စဓမ္မပါဠိ၏ ဓမ္မတ္ထသည် လောကကို ဘယ်အသိများ ပေးခဲ့သနည်း?

‘လူနတ်ဗြဟ္မာ၏အဖြစ်’-သည် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်နှင့် ဘယ်သို့ သက်ဆိုင်သနည်း?

မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်သည် လူနတ်ဗြဟ္မာဖြစ်သည်- ဆိုသည်ကို လုံးလုံးလျားလျားပင် မညွှန်ပြ။ ညွှန်ပြလျှင် သဿတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟူ၍ပင် ပြစ်တင်မောင်းမဲ၍ သာသနာနှင့် မဆိုင်ကြောင်း ဆုံးမခဲ့သည်။

ယနေ့ သာသနာ့ဝန်ထမ်းခေါင်းဆောင် ဆိုသူများသည် ထိုအဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုသူ၏ ညွှန်ကြားချက်အမှား၌ ယောင်ဝါး၍၊ သူတို့ကို ဆည်းကပ်ကြသူ ဒကာ၊ဒကာမတို့အား လူနတ်၊ဗြဟ္မာလောင်းများ ဖြစ်ကြရေး ဇောင်းပေး ညွှန်ပြ၍၊ သာသနာပဆီ ခေါ်သွားနေကြသည်။

ဤစကားသည် ရှည်လျားများပြားပြီ ဖြစ်သောကြောင့် နားငြီး
လောက်ပြီ ဖြစ်၍ ရပ်ခဲ့မည်။

ပင်မဆိုလိုချက်စကား ပြန်ကောက်မည်။

မဂ္ဂအရိယသစ္စာကိုသိသော မဂ္ဂအရိယသစ္စဉာဏ်မှ မဂ္ဂအရိယ
သစ္စမဟုတ်သော အသိဉာဏ်ဘက် အဘယ်ကြောင့် လွဲထွက် သိသွားကြ
ရသနည်း?

မဂ္ဂအရိယသစ္စာ မဟုတ်သည်၌ မဂ္ဂအရိယသစ္စာအဖြစ် မှား
ယွင်းသိမြင်ခြင်းသည် ဒုက္ခအရိယသစ္စာ မဟုတ်သည်၌ ဒုက္ခအရိယသစ္စာ
အဖြစ် မှားယွင်းသိမြင်မှု၊ ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာ မဟုတ်သည်၌
ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာအဖြစ် မှားယွင်းသိမြင်မှု၊ ဒုက္ခနိရောဓအရိယ
သစ္စာ မဟုတ်သည်၌ ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ အဖြစ် မှားယွင်းသိမြင်မှု-
ဟူသော အရိယသစ္စာအသိ အရိယသစ္စဉာဏ်မဟုတ်ဘဲ အရိယသစ္စ
ဉာဏ် လုပ်မိခြင်းများကို ဖြစ်စေသည်။

အရိယသစ္စာအသိ ဖြစ်သည့် အရိယသစ္စဉာဏ် မရဘဲ အရိယ
သစ္စဉာဏ်ရအောင်ပွားများသူ အရိယကတဉာဏ်ရောက် ပေါက်မြောက်
ပြီးစီးသည့် အရိယကတဉာဏ်ရသူ ဆိုသူများသည် လောက၌ ရှိကောင်း
ရှိနိုင်သည်။ ဤသူများသည် ပြဒါးသေသည့် ပြဒါး ဝိဇ္ဇာသည် တစ်ဆွေ
အောင် အလုပ်အကျွေး ပြုနိုင်သကဲ့သို့၊ သံသေသည့် သံဝိဇ္ဇာသည် တစ်
ပြည်ဝအောင် အလုပ်အကျွေးပြုနိုင်သကဲ့သို့ လူ့လောကကို အလုပ်အ
ကျွေး ပြုနိုင်ကြမည် မဟုတ်ဘဲ လူ့လောက၏ အပူဇော်ခံ အလုပ်အကျွေး
ခံပင် ဖြစ်လိမ့်မည်။

ဤသူများဖြင့် လောကသည် ဘယ်အကျိုး ရှိမည်နည်း? အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အရိယသစ္စာ မဟုတ်သည်၌ အဟုတ် မှတ်ထင်ပွားများ၍ ပြီးစီးသည် ထင်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်၍၊ ဤသို့ လောက၏ အညစ်အထေး အကြေးအညှော် ဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

လောက၌ ‘လာဘ၊သက္ကာရ’-သည် သာသနာအတွက် အခက်အခဲများ ဖြစ်ပြီး၊ သီလ၊သမာဓိ၊တန်ခိုးကုဒ္ဓိသည် အပွေး၊အခေါက်၊အသားမျှသာ ဖြစ်သေးပြီး၊ သာသနာအတွက် အနှစ် မဟုတ်ကြ။ အနှစ်မဟုတ်ရာ၌ သာသနာ့အနှစ်လုပ်ပြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကို နှစ်မြှုပ်နေကြသည်မှာ ရှက်ဖွယ်ဖြစ်သည်။ သာသနာ့သား မဟုတ်ဘဲ သာသနာသား လုပ်နေသည်မှာ ဇာတ်ပွဲထဲမှ သာသနာသားနှင့် မခြားအောင် ဖြစ်တော့သည်။ လိင်္ဂသာသနာသည် အနှစ်ပျောက်နေသော သာသနာ၏ အမည်အစစ် ဖြစ်သည်။

ဤသို့မဖြစ်အောင် အဘယ်သို့ ပြုကြမည်နည်း?

ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခသမုဒယ၊ ဒုက္ခနိရောဓ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ မဂ္ဂများဆိုင်ရာ အရိယသစ္စဉာဏ်၊ အရိယကိစ္စဉာဏ်၊ အရိယကတဉာဏ်များ ရရှိပြီးသူ မြတ်စွာဘုရားနှင့် သာဝကကြီးတို့၏ ဘာသိတဓမ္မပါဠိ-က ပြောဆိုချက်များကို အရိယသစ္စဉာဏ် မရသေးသူ ဘယ်သူတစ်ဦးဦး၏ အကူမပါဘဲ ဘာသိတဓမ္မပါဠိ-က ဘယ်သူ့ပြောနေသည် ဖြစ်စေ ဖတ်မှတ်သူက မိမိပြောနေသည့်အလား နာကြား၍၊ ဘာသိတဓမ္မကို ပရတောယောသ အရယူရန် ဖြစ်သည်။

ဤဟောပြောချက်မှ စကားလုံး၏ စကားနက်မထင်လျှင် အခြားအခြား ဟောပြောချက်များမှ စကားလုံး၏ စကားနက်များနှင့် ချဉ်စက်အရယူရန် ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စဉာဏ် မရရှိသူ၏ အကူဖြင့် စကားနက် မရှာဘို့ကား အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။ အရိယသစ္စဉာဏ် မရသူ၏ စကားသည် သာသနာပဗ္ဗစကား ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သာသနာတွင်းမှစကား ၏ စကားနက်ကို သာသနာပဗ္ဗ စကားတို့၏ စကားနက်ဖြင့် လုံးဝဖြည့်ဆီး မွမ်းမံ၍ မရကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် သာဝကတို့၏ ဘာသိတဓမ္မပါဠိတို့၌ အရိယ သစ္စာအသိဉာဏ် မရသေးသူတို့ သွင်းထားသော ဘာသိတဓမ္မ အချို့ လည်း ရှိနိုင်သည်။ အရိယသစ္စဘာသိတတို့၏ အတွင်း၌ တစ်စိတ်တစ်ဖုံ စကားများ ပါဝင်နေသည်လည်း ရှိသည်။ ဤအရာများကို အများစု အရိယသစ္စဟောချက်များနှင့် ညှိ၍ မညီသည်ကို စွန့်ထုတ်လေ့လာ နာကြားရန် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင်လည်း ဘာသိတဓမ္မပါဠိများကို ဟောပြောခဲ့သူ မြတ်စွာ ဘုရားနှင့် သာဝကတို့ကို ရှုမြင်ရာ၌လည်း မှားယွင်းမထားရန် သတိထား ရမည်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သိမြင်ရာ၌ တစ်ဘဝနှင့်မပြည့်စုံဘဲ ဘဝများစွာ ဖြည့်မှ ပြည့်မည်အထင်ဖြင့် အတိတ်ဘဝများစွာ ရန်ပြီး မြင်ပြ ထားတတ် ကြသည်။

မြတ်စွာဘုရားကိုမြင်ရာ၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောခဲ့သော ဇာတက နှင့် ကုတိဝုတ္တက, အဗ္ဘတဓမ္မ အစစ အဋ္ဌကထာတို့ကို မှီပြီး ဤဟော ပြောချက်မှ ဇာတ်ကောင်များပင် ဘုရား၏ ရှေးကနေခဲ့သည့် ဘဝများ အဖြစ် မြင်ပြကြသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ အာဘောဂတော်ဖြစ်သော

အရိယသစ္စဆိုလိုချက်ကို အရ မကောက်နိုင်ရာမှ တောထိုးတောင်ထိုး ကိုးရိုးကားယား သိမြင်ကြချက် ဖြစ်သည်။ ဤအမြင်သည် ဆိုးရေအထပ် ထပ် အနှစ်ခံထားရပြီး ဖန်တစ်ရာတေနေပြီဖြစ်၍ ချွတ်ရန် အလွန်ခက် မည့်အမြင် ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စဘာသိတ ဓမ္မပါဠိကိုဟောပြောကြသူ မြတ်စွာဘုရား နှင့် သာဝကကြီးတို့သော်မှ ရှေးရှေးဘဝက အဖြစ်များ ရခဲ့ကြသည်ဟု အယူ ဖြစ်ရလျှင် သဿတ၊ဥစ္ဆေဒ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများကျွတ်ရန် ဟောပြော ပြသ ဘာသိတလုပ်သူ ကိုယ်တိုင်က သဿတမိစ္ဆာနှင့် ဥစ္ဆေဒမိစ္ဆာအမြင် များ အကောင်လိုက် ပေးသွားပါမူ၊ အပြောဖြစ်သော သဿတနှင့်ဥစ္ဆေဒ များကို နာကြားသူက ဘယ်သို့ လွတ်နိုင်ကြ မည်နည်း? ထို့ကြောင့် ဖန်တစ်ရာတေနေသော ဤဆိုးရေအစွဲ လွတ်အောင် ချွတ်ကြရမည် ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည်-

ဗုဒ္ဓဘုရားအလောင်းလျာကလေး သိဒ္ဓတ္ထ မွေးလျှင်မွေးချင်း မြောက်အရပ်သို့ ခုနစ်လှမ်း ကြွသွားပြီး ‘အဂ္ဂေါ အဟ မသ္မိလောကဿ’ စသည်ဖြင့် ကြိမ်းဝါးစကား ဆိုသည် ကြားလည်း-ဟုတ်မှာပဲ။

ဆယ့်ခြောက်နှစ်မှာ လေးတင်ရာ၊ နောက်မြားက ရှေ့မြားမှန်၊ ထိုနောက်နောက် မြားများက၊ ရှေ့ရှေ့မြားများ မှန်ပြီး မြားပန်းကုံးကြီး ဖြစ်ခါ မယ်တော်နတ်ဖြစ်သော နတ်သားထံ အပူဇော်ရောက်သည် ဆိုလည်း-ဟုတ်မှာပဲ လုပ်ကြသည်။ ယင်းနတ်၏တည်ရာ ဆိုသည်ကား တာဝတိံသာနှစ်ပြန် ဝေးကွာရာ၌ဖြစ်ရာသည်။ တာဝတိံသာပင် ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်မြင့်သော တောင်ပေါ်ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုသည်။

ဘယ်သို့ဖြစ်စေ ‘ဟုတ်မှာပဲ’-လုပ်လိုသည်က အသိဉာဏ် ပလာ
အဖြစ် ပြသခြင်းပင်။ လူမသိနိုင်သော လူလွန်စွမ်းအားကို အဘယ်ကြောင့်
လူက လက်ခံကြရ သနည်း?

လူ့အမြင်မြတ်ဆုံး ဆောင်စရာ ‘ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ’-ကို ညွှန်ပြ
သည့် မြတ်စွာဘုရားက လူမသိနိုင်သော စွမ်းအားကို အဘယ်အကျိုးငှာ
ဟောပါမည်နည်း?

ဤအမှုသည် အောက်လမ်းဆရာနှင့် အထက်လမ်းဆရာတို့၏
အမှုပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စာ ညွှန်ပြဟောပြောချက်ကို ပရတော
ဃောသအဖြစ် ရဖို့မှာ ညွှန်ပြချက်ကို စေ့စပ်စွာ နှလုံးသွင်းတတ်ကာမျှဖြင့်
မပြီးဘဲ အရိယသစ္စာ ညွှန်ပြဟောပြောသူ ဘာသိတပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘဝကို
လူသားဆန်ဆန် အမြင်မှန်ရဖို့လည်း အလွန်မှ အရေးကြီးလှသည်။

စကားနားလည်ရန်မှာ လူကို လူကပြောမှ ဖြစ်မည်။ လူကို တန်
ခိုးရှင်ကြီးက ပြောလျှင် လူမှာ နားလည်လိမ့်မည် မဟုတ်ခဲ့။ တန်ခိုးရှင်ကြီး
၏ ပြောစကားဆိုင်ရာ အတွေးအခေါ် အတွေ့အကြုံမျိုးကို လူများက
သိနိုင်သည် မဟုတ်ကြ။ ထို့ကြောင့် သူ့စကားလည်း လူကသိနိုင်မည်
မဟုတ် ဖြစ်သည်။ အနည်းဆုံး မျက်လှည့်ဆရာ မှော်ဆရာ၏ လိမ်လှည့်
ဖန်ဆင်း ပြသည်ကို ကြည့်ရသူများက လိမ်လှည့်ဖန်ဆင်းပြသည်ဟု
မထင်ကြဘဲ သူမြင်စေချင်သလိုသာ မြင်ကြရသည်။

အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ ဖြစ်ရသနည်း?

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ

မျက်လှည့်ဆရာ မှော်ဆရာတို့ ကျင်လည်ကျက်စားချက်ကို လူတို့က မသိနားမလည်ကြသောကြောင့် သူတို့ လိမ်လှည့်ဖန်ဆင်းသည်ကို လိမ်လှည့်ဖန်ဆင်းသည်ဟု မသိဘဲ ‘အဟုတ်’-ဟု ထင်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိအား ဟောပြောပြသသူကို မသိခြင်းသည် ဟောပြောပြသူ၏ ဟောပြောပြသချက်ကို မသိရန် လုံးဝ လုံလောက်သောအကြောင်း ဖြစ်သည်။

ဤအကြောင်း ပြောလာခဲ့သည်မှာ ရှည်လျားပြီ ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုချက် မပျောက်ရန် ပြန်ကောက်ရမည်။

နိဗ္ဗာန်ကို ပြကြရာ၌ မည်သူမျှ မှန်အောင်ကောက်ပြ၍ မရ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒုက္ခနိရောဓသစ္စ အရိယသစ္စိကတအဖြစ်သို့ မည်သူမျှ မရောက်ကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စိကတဉာဏ် မရှိကြရသနည်း?

ဒုက္ခသမုဒယ အရိယပဟိနဉာဏ် မရကြ၍ ဖြစ်သည်။

အဘယ်ကြောင့် ဤဉာဏ် မရကြသနည်း?

ဒုက္ခအရိယ ပရိညာတဉာဏ် မရကြ၍ ဖြစ်သည်။

အဘယ်ကြောင့် ဤဉာဏ် မရကြ သနည်း?

မဂ္ဂအရိယသစ္စ ဘာဝိတဉာဏ် မရကြ၍ ဖြစ်သည်။

ဤအရိယကတဉာဏ်များ အဘယ်ကြောင့် မရကြသနည်း?

အရိယသစ္စဉာဏ်များ မရကြ၍ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ မရသောကြောင့် အရိယမဂ္ဂမဟုတ်သည်၌ အရိယမဂ္ဂ-ဟုသိ။ ဤသို့ အရိယမဂ္ဂမဟုတ်သည်ကို အရိယမဂ္ဂလုပ် ပွားများမိသောကြောင့် အရိယဒုက္ခမဟုတ်သည်၌ အရိယဒုက္ခ-ဟုသိ။ ထို့ကြောင့် အရိယဒုက္ခ မဟုတ်သည်၏အကြောင်း သမုဒယကို အရိယဒုက္ခသမုဒယ မဟုတ်ဘဲ အရိယဒုက္ခသမုဒယ ထင်ပြီး ပယ်ကြသည်။

ဤသို့ အရိယဒုက္ခသမုဒယ မဟုတ်သည်ကို ပယ်သောကြောင့် အရိယဒုက္ခ မဟုတ်သည့် ချုပ်စရာများ ချုပ်ငြိမ်းကြပြီး အရိယဒုက္ခ-ကတော့ မငြိမ်းဘဲ၊ ဒုက္ခပန်းပန်လျက် ဖြစ်နေရသည်။

အရိယဒုက္ခ မဟုတ်သည်များ ချုပ်ကုန်ကြ၍ လူ၌ ကျိုးပျက်ပဲ့ရွဲမှု ဒုက္ခ ဖြစ်နေရသည်ကို ‘ဒုက္ခပန်းပန်လျက်’-ဟု ဆိုလိုသည်။ စိတ်ရှိလျက် စိတ် မသုံးရ။ ရုပ်ရှိလျက် ရုပ်မသုံးရ။ မသုံးရ၍ အသုံးမကျ။ အသုံးမကျ မြင်၍ အသုံးမချ။ အသုံးမချ၍ ဘာမျှမရ၊ အတ္တကိလမထ၊ အနတ္တ ဖြစ်နေသည်။

လူကို လူနှင့်ခွဲသည်။ ပစ္စည်းဥစ္စာကို လူနှင့်ခွဲသည်။ အတတ် ပညာ၊ အသိပညာ၊ ဂုဏ်သိရ်၊ အာဏာ အားလုံးကို လူနှင့်ခွဲသည်။ လူ၌ ဘာမျှမရှိ။ အတောင်ကျွတ်ငှက်အလား အတ္တကိလမထ ဒုက္ခဖန်တရား။

ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ဤအကြောင်းကို ပြသည့် အရိယသစ္စ ဘာသိတ ဓမ္မပါဠိကို အရိယသစ္စဉာဏ်မရသူ၏ အကူကိုယူ၍ နားကြားခဲ့ ရမှုကြောင့်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာကြောင့် ဟူလိုသည်။

နောက်အကြောင်းတစ်ခုကို ထပ်ပြမည်။

အရိယသစ္စဘာသိတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘဝကို မိစ္ဆာဒဿနများဖြင့် ‘ရှေးဘဝတွေက ဖြစ်ခဲ့တယ်၊ နောင်ဘဝမှာ မဖြစ်တော့မှာ’-ဟူသော သဿတ၊ဥစ္ဆေဒ အမြင်မှားများဖြင့် မြင်မှုများကြောင့် ဖြစ်သည်။

ယနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အရိယသစ္စအသိဉာဏ် မရကြခြင်း၌ ဤအကြောင်းလည်း အလေးအနက် ပါဝင်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ မလှည့်ပြောင်း မစဉ်းစားနိုင်သော အရာမှာ-

‘ငါတို့ဘုရားသည် လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းပါရမီ ဖြည့်ခဲ့ရသည်’-ဟူသော အကြောင်းဖြစ်သည်။ ဤအရာသည် မုချ၊ဧကန္တ ထပ်စဉ်းစားစရာမလိုဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဤအရာသည် ဟုတ်သော်မှ လူများ ဤသို့ မမှတ်ယူထိုက်၊မမှတ်ယူကောင်း မမှတ်ယူနိုင်သောအရာ ဖြစ်သည်။

ဤအရာသည် အလွန်မတော်သော အရာ ဖြစ်သည်။ လူသည် ကမ္ဘာလေးအသင်္ချေကိုထား၍ ကမ္ဘာတစ်အသင်္ချေကိုမျှ သိနိုင်မည်လော။ ကမ္ဘာတစ်အသင်္ချေကို ထား၍ တစ်ကမ္ဘာကို၊ နှစ်တစ်သိန်းကို သိနိုင်မည်လော။ နှစ်တစ်ထောင်၊တစ်ရာက ရာဇဝင်ကိုပင် တုတ်ထမ်းငြင်းနေရသူ ဖြစ်သည်။

လူဦးနှောက်သည် လူဦးခေါင်းအတွင်း၌ ငယ်ငယ်နှောင်းနှောင်း ကလေးမျှ ဖြစ်သည်။ ဤဦးနှောက်ကလေးဖြင့် ကမ္ဘာအသင်္ချေအသင်္ချာ သိကြောင်း ပြောလိုသည်မှာ ဘယ်အတိုင်းအထွာ ဘယ်ပမာဏမျှ မရှိဘဲ စိတ္တဇသက်သက် ဖြစ်ကြောင်း ပြသချက်သာ ဖြစ်သည်။

ထို့ထက် အပိုအမို ဆိုကြသေးသည်။ ဤ၌ ဘုရားလေးဆူ ပွင့်ပြီးပြီ။ ငါးသိန်းတစ်သောင်းနှစ်ထောင် နှစ်ဆယ် ရှစ်ဆူနှင့် ဂင်္ဂါဝါဠု သဲစု အမျှ ဘုရားများ ပွင့်ပြီးပြီ-ဟုအထိ ရှိခိုးကြသည် ဟူသတတ်။

ဤဘုရားများနှင့် ဤဘုရားပွင့်ရာ ကမ္ဘာများ၏ တကယ့်အဖြစ် အသင်္ချေယျများကို ထား၍ ဤကမ္ဘာတို့၏ သင်္ချာမျှ သူတို့ ဦးနှောက်၌ ဆန့်အောင်ထည့်၍ ရကြပါမည်လော?

ဤမျှ စိတ္တဇဖမ်း၍ အသိအမြင်များကန်းခါ ရူးနှမ်းနေသူတို့အတွက် အရိယသစ္စာကိုသိသော သစ္စဉာဏ်များ လားလားမျှ သိစရာနေရာ မရှိ ဖြစ်မည်။ ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စာကိုသိသော သစ္စဉာဏ်ကို ပရတောဃောသမ္မု ပြုကြသူတို့၏ ပရတောဃောသကို ဝေဖန်ဆင်ခြင်ဖို့ လိုသည်။

‘ငါတို့တတွေ ဘယ်ကလာသည်၊မလာသည်၊ ဘယ်ကို သွားမည်၊ မသွားမည်နှင့် သည်မှာ ရှိသည်၊မရှိသည်’-ဆိုသည်နှင့် သူတို့ရေးသည့် အရိယသစ္စာအသိဉာဏ်များ လားလားမျှ မသက်ဆိုင်ကြောင်း အလေးအနက် ဖြေကြားဟောမြွက်ခဲ့ချက်ကို နားလည်အောင် ကြိုးစားသင့်ကြသည်။

‘ဘယ်က လာ၊မလာ၊ ဘယ်ကို သွား၊ မသွားနှင့် သည်မှာ ရှိ၊မရှိ အဖြေများသည် အရိယသစ္စာဓမ္မ၏ နယ်ခွင်များ မဟုတ်ကြ၍၊ မဟောပြော’-ဟု ဆိုသူ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကိုပင် ရှေးက လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်ပြီး လာခဲ့သည်-ဟု မှတ်ယူနေကြခြင်းသည် နားမလည်ဖွယ် ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စာ ဟောပြောသူတို့ကို ဤသို့သိနေခြင်းသည် ဟောပြောချက် အရိယသစ္စာ အသိဉာဏ်ကို ဘယ်သို့မျှ နားမလည် နိုင်စေခြင်း

ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စ အသိဉာဏ်ပေးသူအပေါ် လွဲမှားသော အသိ ရှိသူတို့၏ အရိယသစ္စာသိသည် အထင်သည် အထင်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အရိယဒုက္ခ၊ အရိယဒုက္ခသမုဒယ၊ အရိယဒုက္ခနိရောဓ၊ အရိယဒုက္ခမဂ္ဂ မဟုတ်သည်များကို အရိယဒုက္ခ၊ အရိယဒုက္ခသမုဒယ၊ အရိယဒုက္ခနိရောဓ၊ အရိယဒုက္ခမဂ္ဂ လုပ်နေမိခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ခံစားချက်ဆိုးဝါးသည်ကို ‘အရိယဒုက္ခ’-ဟု ကောက်၍၊
 ခံစားချက်ဆိုးဝါးခြင်းအကြောင်းကို အရိယဒုက္ခသမုဒယ၊
 ခံစားချက်ဆိုးဝါးခြင်းများ ချုပ်ဆုံးခြင်းကို အရိယဒုက္ခနိရောဓ၊
 ချုပ်ကြောင်းအကျင့်ကို အရိယဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါမဂ္ဂ
 ဟူ၍ ကောက်ယူကြသည်။

ဇာတိ၊ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ၊ အပ္ပိယ သမ္ပယောဂ၊ ပိယ ဝိပ္ပ ယောဂ၊
 ဣစ္ဆာအလာဘ ဖြစ်ကြသည့် မွေးအိုနာသေ ပြရာ၌ ခံစားချက်ဆိုးများကို
 ပင် ပြကြသည်။ ချစ်ကွဲမှု၊ မုန်းတွဲနှင့် လိုရာမရလည်း အတူပင်ဖြစ် သည်။

ဒုက္ခအရိယသစ္စာသည်-
ခံစားချက်ဆိုး ဝေဒနာတရားများ၏အမည် မဟုတ်ဘဲ ခံစား
ချက်လွန်ဖြစ်သော ဝေဒနာတိက္ကမတရား ဖြစ်သည်။ (ဝေဒနာအပ ဖြစ်
သောတရား ဖြစ်သည်။ ဝေဒနာချုပ်တရားမဟုတ်-ဟူလို)။

ဇာတိသည် ခံစားချက် ဘယ်သို့ ဆိုးဝါးမည်နည်း?
 ကာမမှားမှု ကာမေသုမိစ္ဆာစာရလွန်ကျူးမှု သင်္ခါရကံဘဝကြောင့်
 ဖြစ်သော ‘ဇာတိ’-သည် အဘယ်သို့လျင် ခံစားချက် ဆိုးဝါးမည်နည်း?

လွန်ကျူးခဲ့သည်ကိုတွေ့၍ မျက်တောင်ကလေးပင် မဖွင့်ချင်အောင် ဝေဒနာကောင်းဖြင့် မွေးနေလောက်ပါသည်။

ဇာတိကို ခံစားချက်ဖြင့် ‘ဒုက္ခ’- သတ်မှတ်ရသည် မဟုတ်ပါ။
‘မကောင်းမွန်သော အဖြစ်’-ဖြင့်သာလျှင် ဇာတိကို ‘ဒုက္ခ’-ဟု
သတ်မှတ်ရပါသည်။

လွန်ကျူးမှုလုပ်ရပ်ကြောင့် ရရှိသော အကျိုးဖြစ်ရပ် ဖြစ်သည့် အတွက်လည်း မကောင်းမွန်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ‘ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊မရဏ၊ အပွိယ သမ္ပယောဂ၊ပိယ ဝိပွယောဂ၊ဣစ္ဆာအလာဘ တို့လည်း ဤနည်းပင် ခံစား ချက်ဆိုး၍ ဒုက္ခသတ်မှတ်ရသည် မဟုတ်။

ခံစားချက်ဆိုးဝါးမှုကိုလွန်၍ ‘အဖြစ်၏မကောင်းမွန်ချက်’ကြောင့်
သာ ‘ဒုက္ခ’-သတ်မှတ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

အရိယဒုက္ခနိရောဓ-ဟူသော ‘နိဗ္ဗာန်’-သည် ခံစားချက်လွန်မှု ဝေဒနာတိက္ကမတရားပင်။ ခံစားချက်အဆိုးများ ငြိမ်းကြ၍ ဒုက္ခနိရောဓ ဆိုရသည်မဟုတ်။ မကောင်းသောအဖြစ်များ ချုပ်ငြိမ်းကြ၍ ‘အရိယဒုက္ခ နိရောဓ’- သတ်မှတ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

အရိယဒုက္ခသမုဒယလည်း ခံစားချက်ဆိုးဝါးမှုများ၏အကြောင်း ဖြစ်၍ အရိယဒုက္ခသမုဒယ ဖြစ်ရသည် မဟုတ်ဘဲ၊ မကောင်းသောအဖြစ် ဖြစ်အောင် လွန်ကျူးမှုပြုခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍၊ အရိယဒုက္ခသမုဒယ ဟု သတ်မှတ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

အရိယ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါမဂ္ဂလည်း ခံစားမှု အဆိုးအဝါးများ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်းအကျင့်ဖြစ်၍ အရိယမဂ္ဂ-ခေါ်ရသည် မဟုတ်ဘဲ မကောင်းသော အဖြစ်များ၏ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်းအကျင့် ဖြစ်၍ အရိယမဂ္ဂ-ဟု သတ်မှတ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ယနေ့ခေတ်၌ တရားအားထုတ်သည်ဆိုခါ မဂ္ဂကိုကျင့်ကြသည်။ သူတို့သည် ‘တိမ်မြုပ်နေသော လူနှင့် လူလုပ်ဖြစ်သော ခံစားချက်ဝေဒနာကို ထကြွလာအောင် ဖော်နေကြခြင်း-ကို အားထုတ်နေကြခြင်း’ ဖြစ်သည်။

ထကြွနေသော ခံစားချက်ဝေဒနာဆိုးသည် ‘ဒုက္ခဖြစ်သည်’-ဟု သူတို့ သတ်မှတ်ကြပြီး၊ ထကြွနေသော ခံစားချက်ဝေဒနာဆိုးကို သူ့ပုံမှန်အတိုင်း အသိဖြစ်အောင် လိုက်သိနေခြင်းသည် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂကို ကျင့်ပွားနေခြင်းဟု သတ်မှတ်ကြသည်။

ခံစားချက်အဆိုးကို လိုက်ရာ၌ အဆိုးက ဆိုးလွန်းလာသောအခါ ဤအဆိုးကို ခံနိုင်ရည်ရှိရန် လူ့ကိုယ်တွင်း၌ ရှိသော ဓာတ်ပြုမှုတစ်ခုခု ဓာတ်ပြုပေးရသည်။ ဤဓာတ်ပြုမှု ထွက်လာသောအခါ ဆိုးဝါးသောခံစားချက်များ ရေဖြင့် အငြိမ်းခံရသော မီးပမာ တစ်ခဏချင်း ငြိမ်းသွားကြသည်။

ဤသို့ ငြိမ်းသည်မှာ ဒုက္ခနိရောဓ၊
ဤငြိမ်းသည်ကို သိသည်က အရိယမဂ္ဂ၊
ဤသို့လည်း သိကြပြန်သည်။ အရိယသစ္စာကို လူနှင့်လူလုပ်အမှုများ၌ ဤသို့ သိကြသည်။

အားလုံးတို့၏ အရိယသစ္စာအသိများသည် လူနှင့်လူလုပ်ခံစား ချက်ဆိုင်ရာများချည်း ဖြစ်ကြသည်။ ခံစားချက်အဆိုးနှင့် ခံစားချက်အဆိုး ဖြစ်ကြောင်း၊ ခံစားချက်အဆိုးတို့ ငြိမ်းရာနှင့် ငြိမ်းကြောင်းတို့ ဖြစ်ကြသည် ဟူလိုသည်။ အားလုံး လူလုပ်များချည်း ဖြစ်သည်။

ယနေ့ သိကြသူတို့၏ အရိယသစ္စာအသိနှင့် မြတ်စွာဘုရား ညွှန် ပြသော အရိယသစ္စာအသိသည် မိုးနှင့်မြေအလား အခြားနားကြီး ခြား နားကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်ဆိုသူများအ ကြား အဘယ်ကြောင့် အရိယသစ္စာအသိများ ကွဲပြားနေရသနည်း?

မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်ဆိုသူများသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တ ပည့်အဖြစ် မမှတ်မသန် ခံယူကြသော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ အရိယ သစ္စာညွှန်ပြချက်နှင့် မဆက်မိအောင် အရိယသစ္စာအသိ မရှိသူ၏ ညွှန်ပြ ချက်ကို ဆရာတင်၍ အရိယသစ္စာအသိကို လေ့လာမိကြပြီး၊ အရိယ သစ္စာအသိ မဟုတ်ရာ၌ ဦးကျိုးနေကြသည်။

ဤအဖြစ်သည်လည်း အမှားကြာ၍ အမှန်ဖြစ် အဖြစ် အရောက် ခံနေရပြီဖြစ်၍ ပြင်မရသောအမှား ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ခုမှာလည်း မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်အရာ၌ အခိုင် အမာ ရရှိနေကြသူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်အဖြစ်မှ ဘယ်သို့မျှ လွဲဖယ် မသွားနိုင်တော့အောင် မြဲမြံခိုင်ကျည်နေသည်-ဟု ဆိုရသော် လည်း အရိယသစ္စာညွှန်ပြသူက အရိယသစ္စာသည် ဘယ်ကလာ၊ မလာ၊ ဘယ်ကိုသွား၊မသွား၊သည်မှာ ဖြစ်၊မဖြစ်နှင့် လားလားမျှမဆိုင်၍ ဤအရာ ကို မဟောပြောပါ-ဆိုသူ သူတို့ဆရာကို လေးအသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတစ်သိန်း

ပါရမီဖြည့်ခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။ ဘယ်ကိုမျှ မသွားတော့သူ ဖြစ်သည်-ဟု သဿတရော ဥစ္ဆေဒပါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမုဒယတရားနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တရား ပွားများနေကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

အရိယသစ္စာ ပြောသည့် အမြင်မှားခြင်းသည် ပြောချက်၌ အမှန် မရနိုင်ကြောင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည် အရိယသစ္စာ အသိတရား လားလားမျှ မရှိသူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဤသူများက အရိယသစ္စာတရား အပါအဝင်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်- ဆိုသည်ကို ပြောဆို ဆွေးနွေးကြသည်မှာ မတန်မရာကို ပြောဆိုဆွေးနွေး ကြခြင်းဖြစ်၍၊ ဝမ်းတွင်းပါမျက်ကန်းတို့ ဖြူနီပြာဝါ အရောင်များ ဆွေး နွေးကြသံအလား အမှားအပြည့်ရှိမည် ဧကန်ဖြစ်သည်။

ဗဟုသုတသန်သူက အမှန်နေရာရဖွယ် ရှိသော်လည်း ဤအမှန် သည် ဝမ်းတွင်းကန်းပြောသော အရောင်ကဲ့သို့ သူမမြင်ဘူးသည်ကို ပြော ခြင်းမျှဖြစ်၍ အနှစ်သာရ မဲ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ပြောသူ၊ နာသူနှင့် အခြား သူတို့၌ သူတို့တင်ပြဆွေးနွေးချက် နိဗ္ဗာန် ကြားရခြင်းဖြင့် ဘယ်အကျိုး တရား တစ်စမျှ ရှိကြလိမ့်မည် မဟုတ်ကြသည်သာမက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမုဒယ များ အတိုးပွားခံရဖို့ရှိကြသည်။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် မြတ်စွာဘုရားတပည့်များ၏ ဘာသိတဓမ္မ ပါဠိများသည် အရိယသစ္စာကို လူနှင့်လူလုပ်အမှုတို့ လားလားမျှ မဟုတ် သောကြောင့် ဘယ်ကလာ၊မလာ၊ ဘယ်ကိုသွား၊မသွား၊ သည်မှာ ရှိ၊မရှိ ပြဿနာကို လက်ရှောင်ခြင်းဖြင့်လည်း အထင်အရှား ပြသနေကြသည်။

ထို့ပြင်အရိယသစ္စာများသည် အကြောင်းကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကျိုးနှင့် ယင်းတို့၏ဖြစ်ကြောင်းများအပြင် ယင်းတို့၏ ငြိမ်းခြင်းနှင့် ငြိမ်းကြောင်းများ ဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှား အသိပေး ပြသနေကြသည်။

ဒုက္ခအရိယသစ္စာသည် လူနှင့် လူလုပ်ပစ္စည်း မဟုတ်ကြောင်း။ အနတ္တ ဖြစ်သည်၊ ပရ ဖြစ်သည်၊ အယ ဖြစ်သည်၊ ရောဂဖြစ်သည်-စသည် ဖြင့် သောသောညံ ဟောပြောချက်များ ရှိသည်။ ကိုယ့်ကိုယ်-မဟုတ်၊ တစ်ခြားဖြစ်သည်၊ အနာဖြစ်သည်၊ ရောဂါဖြစ်သည်-ဟူ၍ ဆိုလိုချက် ရှိသည်။

ဒုက္ခအရိယသစ္စာသည် အနာ၊ရောဂါ ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် အနာရောဂါကို လူတိုင်းသိကြသည်။

ဤအနာရောဂါသည် လူလော?

သို့မဟုတ် လူကလုပ်လိုက်သော လူလုပ်ပစ္စည်းလော?

ဤအမေးကို ခပ်ညံ့ညံ့လူဖြစ်လျှင် ‘အင်း’-ဟူ၍ အဖြေထုတ်မည်လားပင်။ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ ဗိုက်နာခြင်းများသည် အနာရောဂါ ဖြစ်သည်။ ဤအနာရောဂါများကို လူက လုပ်နိုင်မည်လော? လုပ်နိုင်လျှင် ခေါင်းကိုက်၊ဗိုက်နာများ ကိုယ်ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်၍ ရနိုင်ရာပါသည်။

ခေါင်းကိုက်၊ဗိုက်နာကို ဖြစ်ချင်ကာမျှဖြင့် ဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်ကြပါသလော? ခေါင်းကိုက်၊ဗိုက်နာဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိလျှင် ဖြစ်၍ရမည် မဟုတ်ကြ။

ထို့အတူ ဒုက္ခအရိယသစ္စာတရား ဖြစ်သော အရိယာတို့ အသိခံရသော ‘ဒုက္ခ’-ဟူသည်လည်း အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော အဖြစ်တရား’-ဟု ဟောပြောခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤ၌ အစွဲခံရသော အကြောင်း၌ ဥတု-ဟူသော အကြောင်းမပါ။ အာဟာရ-ဟူသော အကြောင်းလည်း မပါ။ စိတ်-ဟူသော အကြောင်းလည်း မပါပါ။ ဤသို့မပါကြောင်း သိရန်များမှာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗေဒင်ကို ဟောပြောသူ မဟုတ်၊ ဗိဇ္ဇာဆေးဝါးကို ညွှန်ပြသူလည်း မဟုတ်။ ပယောဂငြိမ်းအောင် ငြိမ်းနည်းပြောသူ မဟုတ်ဘဲ သူကိုယ်တိုင် ‘သူ-ကမ္မဝါဒိဖြစ်ကြောင်း’ ညွှန်ပြခဲ့သည်။

ဥတုအသိသည် ဗေဒင်၊ အာဟာရအသိသည် ဗိဇ္ဇာ၊ စိတ်အသိသည် ပယောဂ၊ ဤသို့ ပညာများသိသော ပညာရှင်အသီးသီး ရှိကြသည်။
ဗုဒ္ဓအရှင်မြတ်ကား ‘ကံပညာရှင်’ဖြစ်၍ ဤ၌ အစွဲခံအကြောင်းသည် ‘ကံ’-ဆိုင်ရာ ဖြစ်ကြောင်း သိသာလှသည်။

‘ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံးလွန်ကျူးမှု ကံခပ်သိမ်းသည်’ အကြောင်းမဲ့ မဖြစ်။ လူဖြစ်သူ ကိုယ်ကလုပ်၍ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်။ သူတစ်ပါးက လုပ်၍ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်။ ကိလေသာကြောင့်သာ ဖြစ်ရသည်။

‘ကိလေသာသည်’လည်း လူမှာဖြစ်သော်လည်း လူဖြစ်သူ ကိုယ်ကြောင့် ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်။ သူများကြောင့် ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်။ အကြောင်းမဲ့ပင် ကိလေသာများ ဖြစ်ကြသည်လည်း မဟုတ်ကြဘဲ ‘ဝိပါက်’ ဖြစ်သော ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏများကြောင့်သာ ကိလေသာများ ဖြစ်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ကံရော၊ ကိလေသာပါ လူနှင့် လူလုပ်အဖြစ် မဟုတ်ကြောင်း သိရမည် ဖြစ်သည်။

‘ဝိပါက် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏလည်း’ လူမှာ ဖြစ်ကြသည်ကြောင့် လူဟူ၍ အထင်မှားဖွယ် ရှိသော်လည်း ဤဝိပါက်သည် လူမဟုတ်။ လူကြောင့်ဖြစ်သော အရာပင် မဟုတ်။ ကိုယ်ကြောင့်၊ သူကြောင့် ဘယ်သူ

ကြောင့်မျှ ဖြစ်သောအရာလည်း မဟုတ်။ အကြောင်းမဲ့ဖြစ်သော အရာလည်း မဟုတ်ကြ။ ‘လွန်ကျူးမှု ကိုယ်,နှုတ်,နည်း အမှုကံများကြောင့်’ ဖြစ်သော အရာများ ဖြစ်သည်။ ‘ကံ’-ကို အစွဲ မရလျှင် ဤဝိပါက်များ လုံးလုံးလျားလျား ဖြစ်၍ မရကြ။

ကံကလည်း ကိလေသာအကြောင်းကို အစွဲရ၍ ဖြစ်သည်။
ကိလေသာကလည်း ဝိပါက်အကြောင်းကို အစွဲရ၍ ဖြစ်သည်။
ဝိပါက်ကလည်း ကံအကြောင်းကို အစွဲရ၍ ဖြစ်သည်။
ဤ ကံ,ဝိပါက်,ကိလေသာ သုံးပါးတို့၏ အဖြစ်များ၌ အဖြစ်ခံရသူ လူသည် အကြောင်းစွဲ ခံရစရာအဖြစ် ပါဝင်ပါသလော?

လူကြောင့် ကိလေသာ,ကံ,ဝိပါက်တို့ မဖြစ်သော်လည်း ဤသုံးပါးသည် တစ်ခုကြောင့်တစ်ခုဖြစ်-ဖြစ်သော ‘စက်’-ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ဤစက်သည် သံသာရစက် ဖြစ်သည်။ ဤစက်သည် လူ၏အခြား၌ဖြစ်သော စက် မဟုတ်ဘဲ လူ၌ဖြစ်ပွားသောစက် ဖြစ်သည်။ လူ၌ ဤစက်ဖြစ်ပွား၍ ဤစက်၏ အမွေအနှောက် ခံရသောအခါ လူဖြစ်ရုံ၌ လူလုံးမလှ ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့်

ဤစက်သည်-

လူမဟုတ်၊ အတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တ ဖြစ်သည်။ ပရ ဖြစ်သည်။

ဤစက်သည်-

လူမဟုတ်၊ အတ္တ မဟုတ်၊ အယ ဖြစ်သည်၊ ရောဂ ဖြစ်သည်ဟု အပြောခံရခြင်းဖြစ်သည်။ ဤလူ၏ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်သည်။ ဤစက်မွေနှောက်မှုအတိုင်း လူက လိုက်ဖြစ်နေရာသည်။

ဤစက်က လူကို စီးသွားသောအခါ လူက ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကိုယ် မပိုင်တော့ဘဲ ဖြစ်ရသည်။ ဘီလူးသရဲ အပူးခံရ၊ အစီးခံရသည်- ဆိုသူ အလား ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် ရူးသွပ်သူအလား မခြားအောင် ဖြစ်သည်။ အရူးသည် သူလုပ်ချင်ရာရာကို သူလုပ်သည် ဆိုရသော်လည်း၊ အရူးခံရ သူ လူက လုပ်ချင်ရာရာကို လုပ်နိုင်သည် မဟုတ်ဘဲ၊ အရူးရောဂါက လုပ်ချင်ရာရာ လုပ်ခြင်းမျှ ဖြစ်သည်။

ဘီလူးသရဲ အပူးအစီးခံရသူ ဆိုသူနှင့် ရူးသူများသည် ဦးနှောက် ပျက်သူတို့၏ အမည်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဦးနှောက်ပျက်သည် ဆိုရာ၌လည်း နှစ်မျိုးရှိသည်။ ဦးနှောက် သား ရုပ်ပစ္စည်းပျက်ခြင်းနှင့် ဦးနှောက်၌ သွင်းထားသော အစီအစဉ်များ ပျက်ခြင်း (Disorder)ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ (ကွန်ပျူတာ၌ ဟာဒ်ဝဲနှင့် ဆော့ဖ်ဝဲ အလား ဖြစ်သည်)။

ဤ၌ ဦးနှောက် ပျက်သည် ဟူသည်မှာ ‘သွင်းထားသော အစီအစဉ်များပျက်ခြင်း’သာ ဖြစ်သည်။

ဘီလူးပူး၊ သရဲပူး၊ အရူးသည် ဦးနှောက်၌ ဖြစ်ပွားသော ရောဂါ ဖြစ်သကဲ့သို့ သံသာရစက် အဝင်ခံရခြင်းသည်လည်း ဦးနှောက်၌ဖြစ်ပွား သော ရောဂါတစ်မျိုးမျှ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရောဂါကို ကုပေးသူ ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက-

‘တိကိစ္ဆကောတိ ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ’-ဟု ဟောခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရဟန်းတို့- ဆေးဆရာဟူသော ဤအမည်သည် ငါဘုရား၏အမည် ဖြစ်သည်-ဟူ၍ပင်။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် အရိယာဖြစ်ကြသူ သာဝကကြီးများ၏ ဘာသိတဓမ္မ ပါဠိများ၌-

‘ဒုက္ခအရိယသစ္စာသည် ကံနှင့် ကံကြောင့်ဖြစ်သော အရာများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာသည် ကံ၏အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာများသာ ဖြစ်ကြသည်။’ ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာသည် ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးရော၊ အကြောင်းပါ လည်ပတ်ဖြစ်ပွားမှု သံသရာစက်များ မလည်မပတ် ပြတ်လပ်ရပ်စဲခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီမဂ္ဂအရိယသစ္စာသည် သံသရာလည်ပတ်မှု ဝဋ်တရားသုံးပါးအနက် သံသာရကမ္မဝဋ်လွတ်ရာ ရပ်တည်ချက် သီလက္ခန္ဓမဂ္ဂင်္ဂများ ပွားများခြင်း၊ သံသာရကိလေသဝဋ်အဖြစ်မှ လွတ်အောင် သမာဓိက္ခန္ဓမဂ္ဂင်္ဂများ ပွားများခြင်း၊ သံသရာဝိပါကဝဋ်များ၌ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသိရာ ပညာက္ခန္ဓမဂ္ဂင်္ဂများကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းများ၏ အမည်များ ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စာများ၏ အရိယသစ္စာအသိ ဖြစ်သော အရိယသစ္စဉာဏ်များကို ဤသို့ ရေးသားပြချက် ဖတ်ရသော်လည်း ယနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ နားလည်ကြမည် မဟုတ်ကြ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ယနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ‘ကမ္မဝါဒီ’ မြတ်စွာဘုရား၏တပည့် အမည်ခံထားသူများပီပီ ကံကိုယုံကြည်ကြသည် ဆိုသော်လည်း ကံ-ကို သိကြသည် မဟုတ်ကြ၍ ဖြစ်သည်။

ကိုယ်ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်လျှင် ကံကောင်း၊ မဖြစ်လျှင် ကံဆိုး-ဟူ၍ ကံကို သိကြသူများ မဟုတ်ပါလော? ဤသို့ ကံကိုသာ မသိကြသည် မဟုတ်၊ ကံ၏အကြောင်းပြောပါ ဆိုလျှင် ကံက အကြောင်းပဲ-ဟု ဟူ၍

ပြောကြဖွယ်ပင် ရှိသည်။ ကံအကြောင်းကို တစ်စိုးတစ်စိမျှ သူတို့ မသိကြ။ ကံအကြောင်းသာ မသိကြကာမျှလည်း မကပေ။ ကံ၏အကျိုးဆိုလျှင်လည်း လုံးလုံးလျားလျား မမြင်ကြသူများ ဖြစ်သည်။

‘ကာမ,ရူပ,အရူပ၊ ကုသိုလ်,အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးဝိပါက်သည် ဤကံပြုသူ မသေမီ တစ်သက်တာအတွင်း၌ လုံးဝပင် အကျိုးပေး၍ မရ’-ဟူ၍ စာနှင့်ပေနှင့် အတိအကျ အခိုင်အမာ ဆိုကြသည်။

‘ပဋိသန္ဓိ ဘဝဂ်္ဇ ဘဝာ စဝန မာနသံ ဧကမေဝ တထေဝေက ဝိသယဉ္ဇေက ဇာတိယံ’-ဟူ၍ပင် ‘ကံပြုသူ၌ ဖြစ်ပွားသမျှ အကျိုးဖလဗလဝသည် ကံပြုသူ မမွေးမီကပြုခဲ့သော ကံကျိုးများချည်း ဖြစ်သည်’-ဟူ၍ ယူသော မလွဲကြောင်း အကိုးစကား ဖြစ်သည်။

ဤစကားသည် ယနေ့ဗုဒ္ဓဘာသာများ ကံကျိုး အမြင်မဲ့မှုကို အဖော်ပြနိုင်ဆုံး စကားပိုဒ် ဖြစ်သည်။ ယင်းကို ဖော်ပြနိုင်သော အရပ်သုံးစကားလည်း အများအပြားပင် ရှိကြသည်။

‘သူ့အသက်သတ်လျှင် ကိုယ့်မှာအသက်တိုသည်၊ သူ့ဥစ္စာခိုးလျှင် ကိုယ့်မှာဥစ္စာရှားပါးသည်’-အစရှိသည်များ ဖြစ်သည်။ သတ်ခြင်း,ခိုးခြင်းများသည် ကံများ ဖြစ်ကြ၍ အသက်တိုခြင်း၊ ဥစ္စာရှားခြင်းသည် အကျိုးများ ဖြစ်ကြသည် ဟူသတတ်။ ဤအကျိုးပြ စကားများသည် အကျိုးများ ဖြစ်သည် ဆိုသော်မှ အကျိုးရင်းများ မဟုတ်ကြဘဲ အငွေ့အသက် အကျိုးဆက်အကျိုးများမျှ ဖြစ်ကြဖို့ရှိသော အကျိုးမျိုး ဖြစ်သည်။

ဤကံများ၏ အကျိုးရင်းဖြစ်သောအကျိုးများမှာ ‘လူသတ်သမား ဖြစ်ခြင်း၊ သူခိုးဖြစ်ခြင်း’-များသာ ဖြစ်သည်။

လူသတ်သမားသည် လူသတ်ခြင်းကံ မဟုတ်သောအရာ ဖြစ်သည်။ သူ့ခိုးလည်း ထို့အတူ ခိုးခြင်းကံ မဟုတ်တော့သောအရာ ဖြစ်သည်။ လူသတ်သမားနှင့်သူ့ခိုးသည် လူသတ်ခြင်း၊ ခိုးခြင်းဟူသော အမှုကံပြုခြင်း အလျဉ်းမရှိဘဲ ဖြစ်နိုင်သောအရာ မဟုတ်ကြ။ ဤအမှုကံများကြောင့်သာ ဖြစ်ရသောအရာဖြစ်၍ လူသတ်သမားအဖြစ်၊ သူ့ခိုးအဖြစ်သည် သတ်မှု၊ခိုးမှုကံများ၏ အကျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။

သတ်မှု၊ ခိုးမှုကံများ၏ အကျိုးကလည်း ဤမျှသာလော၊ ပြောဖွယ်ရှိသည်။ ဤမျှသောအကျိုး အဖြစ်သည် နည်းပါးသည်ထင်သလော? -ဟု ပြောရမည်။ ‘ဤမျှကလေးများ’-ဟု ဆိုမည်လော?

ဤအကျိုးသည် အလွန်ကြီးမားလှသည်။မည်မျှ ကြီးမားသနည်း ဆိုလျှင် မိမိဘဝကောင်းစားရေးအတွက် လုပ်လိုက်သော သတ်မှု၊ ခိုးမှုကြောင့် မိမိဘဝ ကောင်းစားမှုများ မဖြစ်ရုံမျှမက မိမိဘဝ အပျောက်ပျက်ပင် ခံရသည်-ဆိုလျှင် ဆိုးဝါးမှု ကမ်းကုန်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခ အကြီးအကျယ်ရောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤမျှ သတ်မှု၊ခိုးမှုကံ၏ အကျိုးသည် ကမ်းကုန်အောင် ကြီးမားသည်ဟု ပြောရမည်။

ခိုးခြင်းသည် ရိုးသားသောဘဝ အပျောက်ခံရပြီး သူ့ခိုးအဖြစ် အရောက်ခံရခြင်းကိုချက်ခြင်းလက်ငင်း ဖြစ်စေသည်။ သူ့ခိုးအဖြစ် ခံရခြင်းသည် လူအများ၏ သတ်မှတ်ခံရ၍ သူ့ခိုးဖြစ်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ လူအများထဲမှ တစ်ယောက်မျှ မသိချင်နေပါစေ၊ မိမိသည်ပင် မိမိခိုးသည်ကို အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ဖြင့် မေ့လျော့ချင် မေ့လျော့နေပါစေ၊ ဘယ်သူမသိ-သိ၊ ကိုယ်တိုင် မသိခြင်းပင် ဖြစ်ချင်ဖြစ် ‘သူ့ခိုးအဖြစ်’-မှာကား ဖြစ်မည်သာ ဖြစ်သည်။

ရိုးသားသူအဖြစ်မှ သူခိုးဖြစ်သည်ဆိုသောအခါ ဤသူ နှစ်ဦး အဘယ်သို့ ထူးကြသနည်း?

ဤသူနှစ်ဦးတို့သည် ဂုဏ်ရည်ခြားသလောက် အလုပ်လည်း ခြားကြလေသည်။ လူရိုးသည် ခိုးချင်စိတ်မပေါက်၊ သူခိုးကား ခိုးချင်စိတ် ပေါက်မည်။ ခိုးချင်စိတ်မပေါက်သူက မခိုး၊ ပေါက်သူက ခိုးပေမည်။

ထို့ကြောင့် သူခိုးဖြစ်သည် ဆိုသည်မှာ သူများက ဖြစ်စေ၊ ကိုယ် တိုင်ကဖြစ်စေ ခိုးဖူးသည်ကိုသိ၍ အခေါ်ခံရသောအမည် မဟုတ်။ ခိုးသွ၍ သူခိုးညာဉ်၊သူခိုးဇာတိက ရသွား၊ ရှိသွား၊ တည်မှီအသွားခံရသူ ဖြစ်သောကြောင့် နောင်အခါ ခိုးမည့်သူဖြစ်၍ သူခိုးဖြစ်သည် ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ယနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဝိပါက်ကို မြင်မျက်စိ(ဒိဗ္ဗစက္ခု) အလျဉ်းမရှိကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ကမ္မဝါဒီ ဘုရားသျှင်တပည့်ဟူသော အမည်ခံကြသည်။ ကံလည်းမသိ၊ ကံအကြောင်းကိုလည်း မသိ၊ကံအကျိုး ကိုလည်း မသိ ဖြစ်လျှင် ဤသူများသည် သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ဖို့ ဆန္ဒပြု ဆုမွန်တောင်းနေကြသော်လည်း အဘယ်ကိုမြင်၍ တောင်းကြ သနည်း? နောင်ဘဝ မဖြစ်ရရာဆီ မျှော်ရည်တောင်းကြသည် ဖြေမည် လား? ဤသို့ဖြေလျှင် ဘဝပြတ်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတွင်း နင်းမှာ-ဟူ၍ တားရမည်။

ယနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဝဋ်သုံးပါးတရား၏ ဝဋ်တစ်ခု မျှကိုသာ မသိကြသည် မဟုတ်ဘဲ ဤဝဋ်များသည် လူလုပ်အဖြစ်နှင့် လူလုပ်အဖြစ် မဟုတ်ကြသည်ကိုလည်း မြင်တတ်သောမျက်စိ လုံးလုံး မပေါက်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သံသရာသည် လူမှတစ်ခြားတစ် ပါး ဖြစ်ကြောင်း အသိမဖြစ်နိုင်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

သံသရာသည် အနာရောဂါအလား ဖြစ်သည်။ အနာရောဂါသည် လူမဟုတ်သော်လည်း လူ၌ မှီတည်ဖြစ်သောကြောင့် အနာရောဂါ၏ မှီတည်ရာလူကို အနာရောဂါက နှိပ်စက်ဖျက်သည်ကို မှီတည်ခံရသူ လူက ခံကြရသည်။ ထို့ကြောင့် အနာရောဂါကို ပယ်ဖျောက်ပေးတတ်သော ဆရာကို ရှာကြရသည်။ ဆရာသည် လူမဟုတ်သော အနာရောဂါကို လူမှခွါချ ပထုတ်ပေးရသည်။ အနာရောဂါကင်းမှ လူများ ချမ်းသာကြသည်။

ဤအတူပင် သံသရာသည် လူမဟုတ်သော်လည်း လူကို မှီတည်၍ အမှီခံလူကို နှိပ်စက်သည်။ ဤဒဏ်မှလွတ်ရန် သံသရာမှလွတ်စေသော ဘုရားကို ဆည်းကပ်ရသည်။ ဘုရားသည် လူမဟုတ်သောသံသရာကို လူမှ ရှင်းလင်းကင်းပျောက်အောင် မဂ္ဂေါသဓပေးရာ လူက သုံးသောကြောင့် သံသရာများ လူမှပျောက်၍ ချမ်းသာရာ ရောက်ရသည်။

ယနေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ရှေးရှေးအခါက ဆေးဝါးအတတ်ပညာများ မထွန်းကားကြ၍ နူနာ၊ ကုတ်ဟီးနာများကို ဝဋ်နာ၊ ကံနာဟု မှတ်ယူကြပြီး ဤအနာရှင်များသည် ရှေးရှေးဘဝက ကံမကောင်းခဲ့ကြသူများ ဖြစ်၍ ဤအနာများ မပျောက်နိုင်ကြဘဲ ဤအနာသည်ပင် လူ၊ ဤလူသည်ပင် အနာ၊ ဤနှစ်ဖြာကို မကွဲမပြား တစ်သားတည်းယူကြသကဲ့သို့ သံသရာနှင့်လူ၊ လူနှင့်သံသရာ နှစ်ဖြာမပြား တစ်သားတည်းယူကြသူများ ဖြစ်သည်။

ယနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ လောကအမြင်သည် အမှန်နှင့် လွတ်ကင်းလျက် မသန့်မစင် မိစ္ဆာဝင်လျက် ရှိသည်။

ဤမိစ္ဆာ လောကအမြင်ဖြင့် လောကချုပ်ရာ ဒုက္ခနိရောဓအရိယ သစ္စာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခွင့်မရှိပါ။ မရှိသော်လည်း ကိုယ်မြင်ချင် မြင်မှာပဲ ဆိုလျင်လည်း မြင်သည်မှာ နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ရာ မြင်ခြင်းသာ ဖြစ်ရ လိမ့်မည်။

ဤသို့မဖြစ်ရန် မိစ္ဆာအမြင်သန့်စင်သော နောက်က လာ၊မလာ၊ နောင်ကိုသွား၊မသွား၊ သည်မှာဖြစ်၊မဖြစ်၊ အားလုံးကိုပစ်ပြီး ‘ကံသံသရာ’ ကို ကိုယ်တိုင်မြင်ပြီး၊ သံသရာကျွတ်လွတ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နိုင်အောင် ကြိုးစားနိုင်ကြပါစေလို့လည်း ပြောရပါမယ်။

ဦးကျော်နိုင်၏ နိဗ္ဗာန်ဆောင်းပါးသည် စာဖတ်သူကို အလုပ်ရ စေပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ကိုသိသူနှင့် တွေ့ချင်မြင်ချင် ဆွေးနွေးချင်လှသည်- ဟု တမ်းတပြချက် ပါဝင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သိသူသည် တ-သူရှိ လျက် မပြဆိုလျင် တ-သူ၌ တာဝန်မရှိဘဲ သိသူ၌ တာဝန်ရှိလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းကို ပြုလိုက်ရသည်။

ဤစာတမ်း၌ ဦးကျော်နိုင် နားမချို့စရာစကားများ ပါမည်ဆိုလျှင် ခွင့်လွှတ်နိုင်စေချင်သည်။ ဤအဖြစ်အတွက် ဤထက် သက်သာနားချို့ စရာဖြစ်အောင် ရေးစရာမရှိထင်ပြီး မမြင်၍ ရေးလိုက်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဘယ်သူ့အားမျှ နာစေလို၍ အော်ဟစ်ဆဲဆိုနေသည် မဟုတ်ကြောင်း နားလည်ပေးစေလိုသည်။

ဤမျှဖြင့် ‘နိဗ္ဗာန်နှင့်ယနေ့ဗုဒ္ဓဘာသာ’-ကို နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါသည်။

ဉာဏ

ဓမ္မဝိဟာရီ

၁၃၆၅ခုနှစ် ဝါဆိုလဆုတ် ၇ ရက်(၂၀-၇-၂၀၀၃)

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ

သဏ္ဌာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

ဆရာကြီး ဦးစောဝိဇ္ဇာ (ဓမ္မဝိဟာရီ)

၁၃၆၅ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၅ရက်
ခရစ်နှစ် ၂၀၀၃ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၃ရက်

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ

သဏ္ဌာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

ဦးစိုးအောင်(ဓမ္မစရိယ၊ ဘီအေ)

၁။ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဂုဏ်ရည်

ဤစာရေးသူသည် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အထံတော်၌ မဟာသတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ်များကို မဟာစည်နည်းအတိုင်း နှစ်လခန့်မျှ ကျင့်ပွားနည်းယူခဲ့သည့် ယောဂီဟောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်အတွင်း ဆရာတော်ကြီးအား အနီးကပ် ကြည်ညိုခွင့် ရခဲ့ပါသည်။ ဆရာတော်ကြီး၏ သီလ ဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်တို့ကို လေးစားခဲ့ရသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတွင် ဆရာတော်ကြီးနှင့် မင်းကွန်းတိပိဋကဓရ ဆရာတော်ကြီးတို့ သံဂါယနာ အမေးအဖြေများ မေးဖြေကြသည်တို့ကို လေးစား ဖွယ်ရာ နာယူမှတ်သားခွင့် ရခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင် ဆရာတော်ကြီး၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာကျမ်းကြီး မြန်မာပြန်၊ သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော် နိဿယပြန်တို့ကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ပြန်ဆိုရာ၌ ဆရာတော်ကြီးသည် အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့နှင့် ညှိနှိုင်း ပြန်ဆိုခဲ့ရာ များစွာ စေ့စပ်သေချာလှပါသည်။ ဖတ်ရှုရာဝယ် ရှင်းလင်း လွယ်ကူလှပါသည်။ ပါဠိပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အများနားလည်အောင် ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

သီလသမာဓိပညာအားတို့ကြောင့် ဆရာတော်ကြီး၏ အသိဉာဏ်တွင် ဝေါဟာရတ္ထများ ပေါ်လွင်နေပုံ ရသည်။ အမြင်ရှင်းနေသည့် အတွက် ဆရာတော်ကြီး၏ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုချက်များသည် ချောမောလွယ်ကူနေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဆရာတော်ကြီးသည် စာရေးရာ၌ ညက်ညောသလို၊ တရားဟောရာ၌လည်း တရားနာသူများ နားလည်သဘောပေါက်အောင် ဟောပြောလေ့ရှိသည်။ စကားပိုများ မပါဘဲ လိုရင်းကိုသာ ထိမိအောင် ဟောကြားပါသည်။

တရားပလ္လင်၌ ထိုင်မိသည်နှင့်တပြိုင်နက် အာနေဉ္စသမာပတ်ကို ဝင်စားထားသည့် ရဟန္တာအလား ဣန္ဒြေတော်သည် မတုန်မလှုပ်တည်ငြိမ်လှသည်။ တပည့်ယောဂီတို့အားလည်း တရားဖြင့် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့အောင် ဆုံးမထားသည်။ တပည့်ယောဂီတို့သည်လည်း ကြည်ညိုဖွယ်ရာဂုဏ်ကို ဆောင်ကြသည်။

မဟာစည်ရိပ်သာ၌ တရားစည်းကမ်းများလည်း အမြဲမပြတ် တင်းကြပ်လှသည်။ ယောဂီများသည် ထိုင်နေစဉ်အတွင်း၌သာမက နားနေချိန်၌လည်း အမြဲမပြတ် သတိကပ်ခါ ရှုမှတ်နေကြရသည်။ ရိပ်သာစခန်းဝင်စယောဂီသစ်များ တရားစခန်းမှ ထွက်ပြေးချင်လောက်အောင် စိတ်ကျဉ်းကြပ်လှသည်။ သွားချင်တိုင်းသွားနေသည့် နွားပေါက် တစ်ကောင်ကို တိုင်၌ ကြိုးချည်ထားရာ သွားချင်တိုင်း မသွားနိုင်သကဲ့သို့၊ နွားရိုင်းနှင့်တူသည့် စိတ်ရိုင်းကိုလည်း သမထဝိပဿနာ ချည်တိုင်၌ ချည်နှောင်ခံရရာ အစပထမ၌ အလွန်ပင်ပန်းဆင်းရဲလှပေ၏။ ကျင့်သားရလာသောအခါမှသာ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ပေါ့ပါးသွက်လက်လာ၍ ချမ်း

သာသုခ ခံစားလာရ၏။ ဤသို့ ဓမ္မရသ ခံစားလာရသော အခါမှသာ ရတနာသုံးပါး ဆရာမိဘတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အထူး သိမြင်လာတော့၏။

သိမြင်လာသည့်အတိုင်း မဟာစည် နှစ်တစ်ရာပြည့် ပူဇော်ပွဲနှင့် အခွင့်ကြုံခိုက် ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဤဆောင်းပါးဖြင့် ကျေးဇူးဆပ် ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

၂။ သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဦးဆုံးပယ်
သာသနာတော်၌ အရေးအကြီးဆုံးက ဘာလဲ?
ဤအမေး၏ အဖြေကို လူတိုင်း သိချင်ကြပေလိမ့်မည်။
သာသနာတော်၏ အရေးအရာတို့ကား များလှပေ၏။မည်သို့ပင်
များစေ၊ထိုအရာများထက် အရေးအကြီးဆုံး အရာသည် ရှိပေသည်။ ထို
အရာကို ဘုရားသျှင် ညွှန်ပြခဲ့သည်။ သေရေးရှင်ရေးတမျှ အရေးကြီးလှ
သည်။

သတ္တိယာ ဝိယ သြမဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောဝ မတ္တကေ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဟာနာယ၊ သတောဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ။
ရင်ဝလှံစူးနေလျင် ထိုလှံကို လျင်မြန်စွာ နုတ်ပစ်ရမည်။ ဦးခေါင်း
မီးလောင်နေလျင်လည်း ထိုမီးကို လျင်မြန်စွာ ငြိမ်းသတ်ရမည်။ သို့မဟုတ်
က အသက်ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်။

ဤအတူပင် ဘုရားသျှင်သာသနာတော်နှင့် ကြုံခိုက်-
‘သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’-ပြုတ်ရေးသည် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်၏။

ဘုရားသျှင်၏အဆုံးအမဖြင့်သာ သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပြုတ်ကြရသည်။ ဘုရားသျှင်၏ အဆုံးအမ မရပါက သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မပြုတ်နိုင်ကြ။ ပုထုဇန ဘဝဖြင့် ဒိဋ္ဌိကန္တာရ၊ ဒိဋ္ဌိဂဟနတွင်း မျက်စိလည် လမ်းမှားကား ဒုက္ခရောက်ကြရ၏။

ဘုရားသျှင်၏ သာသနာတွင်းသား စာရင်းဝင်သည့် ‘အရိယာ’-ဖြစ်မှ ‘သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’ ပြုတ်ကြ၏။ သို့မဟုတ်က ‘အရိယာနွယ်ဝင်သူတော်စင်’-ဟု အခေါ်ခံရရုံမျှဖြင့် ကျေနပ်ကြရ၏။

၃။ လောကအမြင် နှစ်မျိုး

ဒိဋ္ဌိ-ဟူသည် လောကအမြင် ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိမစင်လျှင် အမြင်မကြည်လင်၊ သံသယဝိစိကိစ္ဆာများဖြင့် ဝေဝါးကြရ၏။

လောကအမြင် နှစ်မျိုး ရှိ၏။

မှန်ကန်သည့် လောကအမြင်နှင့် မှားယွင်းသည့် လောကအမြင် တို့ဖြစ်၏။ မှန်ကန်သည့် လောကအမြင်ကို ‘သမ္မာဒဿန’-ခေါ်၍၊ မှားယွင်းသည့် လောကအမြင်ကို ‘မိစ္ဆာဒဿန’-ခေါ်ပါသည်။ ဒိဋ္ဌိနှင့်ဒဿနသည် ပုဒ်ကွဲသော်လည်း အနက်တူ ‘အမြင်’-ပင် ဖြစ်ပါသည်။

လူကို ထိုအမြင်များက ဦးဆောင်၏။ ထိုအမြင်များအရ လူသည် ကာယ၊ဝစီ၊မနောအမှုကို ပြု၏။ အမြင်မှားရှိက ပြုမှား၊ပြောမှား၊ကြံမှား ဖြစ်၏။ အမြင်မှန်ရှိမှု ပြုမှန်၊ပြောမှန်၊ကြံမှန်တို့ ဖြစ်၏။ အမြင်ဦးဆောင်ရာ ပြောမှု၊ပြုမှု၊ကြံမှုတို့ အဆိုး၊အကောင်း ဖြစ်ကြ၏။ အမြင်မှားက ‘ဒုက္ခ’-ဖြစ်၍၊ အမြင်မှန်က ‘ဒုက္ခငြိမ်း၏’။

၄။ ကံနှင့်ဝိပါက်အဆက်

ပြောပြကြံကို ‘ကံသုံးပါး’ ခေါ်၍၊ ကံသုံးပါးကောင်းလျှင် ‘ကံကောင်းသူ’ ဖြစ်၍၊ ကံသုံးပါးဆိုးလျှင် ‘ကံဆိုးသူ’ ဖြစ်၏။

ကံသည် အကြောင်းတရား ဖြစ်၍၊ အကျိုးတရားလည်း အရိပ်ပမာ ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါ၏။ တံဆိပ်တုံး၊ ပဲ့တင်သံတို့နှင့်လည်း တူ၏။ ခေတ်ပေါ် ကင်မရာ၊ ဗွီဒီယိုရုပ်သံ စသည်တို့ကဲ့သို့ ‘ကံနှင့်ဝိပါက်တို့ ဖြစ်ပုံ’-ကို လေ့လာနိုင်၏။

ကံသုံးပါးတွင် ‘မနောကံ’-သည် အရေးကြီး၏။ မနောကံအတိုင်း ကာယ၊ဝစီတို့ ဖြစ်ကြ၏။ မနောကံ ညစ်နွမ်းလျှင် ကာယ၊ဝစီတို့ ဆိုးသွမ်း၏။ မနောကံ ဖြူစင်လျှင် ကာယ၊ဝစီတို့ သန့်ရှင်း၏။

‘ဆိုးသွမ်းက ဒုက္ခ၊ ဖြူစင်က သုခ’- ဖြစ်၏။

မိမိတို့ ပြုကြသည့် ကမ္မအလျောက် အကျိုးဝိပါက်ကို ခံစံကြရ၏။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒ၌- ‘မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ’-ဟု ဘုရားသျှင် ဟောထား၏။ ဓမ္မာ=ကာယ၊ဝစီ၊မနောတို့သည်၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ=မနောကံသာ ဦးဆောင်ရှေ့သွား ဖြစ်၏။

ကာယ၊ဝစီတို့က မနောကြိုးဆွဲရာ လိုက်ပါ ကကြရ၏။ မနောဆိုးလျှင် ကာယ၊ဝစီတို့ ဆိုးပုံကို လှည်းဆွဲနွားခြေရာကို လှည်းဘီးက ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါဖျက်ဆီးသည့်ပမာ ပြဆိုထား၏။ မနောကောင်းလျှင် ကာယ၊ဝစီတို့ ကောင်း၍ ချမ်းသာရပုံကို အရိပ်ခိုရသည့်ပမာ ပြဆိုထား၏။ ဤသို့ လူသည် မိမိတို့ပြုကြသည့် ကမ္မအလိုက် ဘဝအတက်အကျ အနိမ့်အမြင့် ဖြစ်ကြရ၏။

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ

ကံဆိုးက လူဆိုး၊ကံကောင်းက လူကောင်း ဖြစ်၏။

လူဆိုး၊လူကောင်း အဖြစ်သည် ‘ကံ’ကြောင့် ဖြစ်သည့် အကျိုး
ဝိပါက်၏ အမည်’ ဖြစ်၏။

လူဆိုး ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်၍မရ။ ဆိုးသောကံကိုပြုမှ လူဆိုးဖြစ်ရ
၏။ လူကောင်းလည်း ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်၍မရ။ ကောင်းသောအမှုကံကို
ပြုမှ လူကောင်း ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် လူဆိုး၊ လူကောင်း-ဟူသည် ဆိုးမှု၊
ကောင်းမှုကံတို့ကြောင့် ဘဝပြောင်းလာသည့် အကျိုးဝိပါက်များ၏
အမည်များ ဖြစ်၏။

‘ယာဒိသံ ဝပတေ ဗိဇ္ဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ’

‘ကိုယ်စိုက်သည့် မျိုးစေ့အတိုင်း စားသုံးရ၏။ အချို့ပင်စိုက်က
အချို့သီး စားရ၊ အခါးပင်စိုက်က အခါးသီး စားရ သကဲ့သို့တည်း။

ကံက လူကို ပဲ့ကိုင်ပေး၏။ လျှော့၌ တက်မ၊ ငှက်၌ အမြီးသဖွယ်
ဖြစ်၏။ တက်မသည် လျှောသင်္ဘောကို ဖြောင့်ဖြောင့် ကောက်ကောက်
သွားစေလိုသလို ရ၏။ ငှက်၏အမြီးသည်လည်း နိမ့်လိုမြင့်လို၊ ဝဲယုံလိုသလို
ရသည်နှင့် တူ၏။

၅။ ကံကြောင့် ဘဝ၊လောက၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဖြစ်

‘ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇ္ဇတိ’

‘ကံက သတ္တဝါအမျိုးမျိုးကို ကွဲပြားစေ၏။’

အပါယ်၊လူ၊နတ်၊ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ ဖြစ်၏။

ကာမကံကြောင့် ကာမသတ္တဝါ၊ ကာမလူ။

ရူပကံကြောင့် ရူပဗြဟ္မာသတ္တဝါ၊ ရူပလူ၊
အရူပကံကြောင့် အရူပဗြဟ္မာသတ္တဝါ အရူပလူများ ကွဲပြားရ၏။
ထို့ကြောင့် ကံကြောင့် သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ လောကသားတို့ ဖြစ်၏။
တဏှာသုံးပါးကြောင့် ကာမ၊ရူပ၊အရူပ လောကသုံးပါး၌ ကျင်လည်နေရ
၏။ တဏှာသုံးပါးကား ကာမတဏှာ၊ ရူပတဏှာ၊ အရူပတဏှာတို့
ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသုံးပါးသည် သစ္စာအားဖြင့် ‘ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာ’
ဖြစ်၏။

ထိုသမုဒယအရိယသစ္စာ ကာမတဏှာကြောင့် ကာမတစ်ဆယ့်
တစ်ဘဝ၌ ကျင်လည်နေကြရသော ကာမသတ္တဝါ၊ ရူပါရူပတဏှာကြောင့်
ရူပါရူပဗြဟ္မာဘဝ နှစ်ဆယ်၌ ကျင်လည်နေကြရသော ရူပါရူပသတ္တဝါ
အစရှိသော သတ္တဝါအဖြစ် ရနေသည့် ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ’-တို့သည် ‘ဒုက္ခ
အရိယသစ္စာ’ ဖြစ်၏။

သမုဒယအရိယသစ္စာ အမည်ရသည့် တဏှာသုံးပါးနှင့် ဒုက္ခ
အရိယသစ္စာ အမည်ရသည့် ကာမ၊ရူပါရူပသတ္တဝါတို့၏ ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ
များ ချုပ်ငြိမ်းမှု’-သည် ‘ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ’ ဖြစ်၏။

သုံးဆယ့်တစ်ဘုံဘဝ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်
ကြောင့် ဖြစ်သည့်အတွက် ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ’-တို့ ဖြစ်၏။

ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် လူ၏မူလခန္ဓာ(ပဉ္စက္ခန္ဓာ)ကို စွဲမှီရမှ
ဖြစ်ကြရသည့် အပခန္ဓာတို့ ဖြစ်၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို ရောဂါ၊
အိုင်းအမာ၊ မြား၊ ငြောင့်၊ မာရ်မင်း၏ငါးစာ၊ ငါမဟုတ်သည့် ပရ၊ ဧည့်
သည် အာဂန္တုက၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဘာရ ဟူ၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ ပြဆို၏။

ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့သည် ‘ဒုက္ခအရိယသစ္စာ’-အမှန် ဖြစ်၏။
ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာများ ချုပ်ငြိမ်းမှ ‘ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ’- ဖြစ်၏။

၆။ မဂ္ဂအရိယသစ္စာပွားမှ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကိုသိ
ဘုရားပွင့်တော်မူမှ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို သိရ၏။ မဂ္ဂအရိယသစ္စာကို
ပွားပါမှ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို ပိုင်းခြား သိနိုင်၏။ ‘ဒုက္ခ’-ကို ပြတ်ပြတ်သား
သား၊ ပိုင်းပိုင်း ခြားခြား သိ၏။ ဒုက္ခကို ပြတ်ပြတ်သားသားသိမှ ဒုက္ခကို
သုခမှတ်ထင်၍ ခင်မင်နေသည့် တဏှာသမုဒယ ကွာကျနိုင်၏။
တဏှာသေလျင် ဒုက္ခလည်း တပါတည်း ငြိမ်း၏။
‘တဏှာယ အသေသဝိရာဂ နိရောဓော’-နှင့်အညီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ
ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်၏။

ထို့ကြောင့် ‘ဒုက္ခ’-ကို ‘ဒုက္ခ’-မှန်းသိအောင် ပွားများရ၏။ ဒုက္ခမှန်း
သိသည်နှင့်တပြိုင်နက် ဒုက္ခသမုဒယကွာ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ဆိုက်၊ ပွား၊ သိ၊
ပယ်၊ ဆိုက် အရိယသစ္စာလေးချက် ဓမ္မစက် လည်တော့၏။

‘ယံကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ ဥပါဒါနပစ္စယာ’(ဒုက္ခမှန်သမျှ
ဥပါဒါနကြောင့် ဖြစ်ရ၏)။

‘ဥပါဒါန နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ’(ဥပါဒါနချုပ်က
ဒုက္ခလည်း ငြိမ်းတော့၏)။

၇။ မဂ္ဂပွားဖို့ ကံသံသရာ နားလည်ရ

ပဋိစ္စသမုပါဒ်ဒေသနာသည် ဒုက္ခဖြစ်ပုံ၊ချုပ်ပုံ၊ လောကဇာတ်ခုံ အစုံ ပြချက် ဖြစ်၏။ ကိလေသ၊ကမ္မ၊ဝိပါက-ဟူသည့် ဝဋ်သုံးပါးလည်ပုံကို ပြ၏။ ‘ဝဋ်’-ဟူသည် ‘လည်၍ဖြစ်နေသောတရား’- ဖြစ်၏။ ‘ပဋိစ္စ’-စွဲမှီ၍၊ ‘သမုပ္ပါဒ်’-ဖြစ်ရသောတရား ဖြစ်၏။

ကိလေသာကို စွဲမှီ၍၊ ကံ-ဖြစ်၏။

ကံ-ကို စွဲမှီ၍ ဝိပါက-ဖြစ်၏။

ဝိပါက-ကို စွဲမှီ၍ ကိလေသာ-ပြန်ဖြစ်။

တစ်ဖန် ကိလေသာကို စွဲမှီ၍ ကံ-ထပ်ဖြစ်။ ဤသို့ လည်၍ ဖြစ်၏။

ဤသို့လည်၍ ဖြစ်သောကြောင့် ‘ပဋိစ္စစက်ရဟတ်’-ဟု ဆို၏။ သစ်ပင်မှ သစ်သီး၊သစ်စေ့၊ သစ်သီး၊သစ်စေ့မှ အညောက်ပင်ပေါက်၊ ပင်ပေါက်မှ သစ်ပင်၊ မျိုးသံသရာလည်ပုံနှင့် တူ၏။ ကြက်မမှ ကြက်ဥ၊ ကြက်ဥမှ ကြက်ပေါက်စ၊ ကြက်ကောင်ပေါက်မှ ကြက်မ၊ မျိုးသံသရာ အစရှာမရ သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကံသံသရာ အစရှာမရဟု ဆိုကြ၏။

အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်၊ အကျိုးမှအကြောင်းပြန်ကာ အကျိုးသစ်ကို တစ်ဖန် ဖြစ်စေပြန်၏။ ဤသို့ ကြောင်းကျိုးမပြတ် ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုသို့ မပြတ်လည်ပတ်နေမှုကြောင့် သံသရာဝဲဩဃ-ဟုလည်း ဆိုရ၏။ ထိုဝဲဩဃသည် လူ၌ဖြစ်သော ကံသံသရာဝဲဩဃ ဖြစ်၏။ လူ၌ သံသရာဝဲဩဃ ကျရောက်မိလျှင် ဒုက္ခဝဲဂယက်မှ မထွက်နိုင်ဘဲ ဒုက္ခရောက်ကြရ၏။ ယင်းကို ‘သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ’-ဟု ဆိုရ၏။

ဤသံသရာဝဋ်ဒုက္ခကို မည်သူပြုသနည်း?

‘သယံ ကတံ ဒုက္ခံ’-ဒုက္ခကို မိမိကိုယ်တိုင်ပြုသလော၊
 ‘ပရံ ကတံ ဒုက္ခံ’- ဒုက္ခကို သူတစ်ပါးကပြုသလော၊ မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား- ဒုက္ခသံသရာကို မိမိက ပြုသည်လည်း မဟုတ်၊
 သူတစ်ပါးတို့က ပြုလုပ်ကြသည်လည်း မဟုတ်ပေ။ စက်တစ်ခု လည်ပတ်
 မှုကဲ့သို့ တစ်ခုထောက်ပြီးတစ်ခုဖြစ်ကာ လည်ပတ်နေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။
 ထိုဒုက္ခသံသရာသည် ကံသံသရာ ဖြစ်၏။

ထိုဝဋ်ဒုက္ခသံသရာသည် လူမှာပင် ဖြစ်နေ၍၊ ‘လူ’-ဟု ထင်မှား
 ကြသော်လည်း ‘သံသရာ’-သည် လူမဟုတ်ကြောင်း အထင်အရှားပင်
 ဘုရားသျှင် ညွှန်ပြတော် မူခဲ့သည်။

၈။ ကံသံသရာကို ငါ-ဟု ထင်လို့ သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ရ
 ထို့ကြောင့် ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ကံသံသရာစက်ဝန်းကို ‘ငါ’-ဟု
 စွဲယူမိက ‘သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ထိုကံသံသရာစက်ဝန်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို ‘နေတံ မမ၊
 နေသော ဟမသ္မိ၊ နမေသော အတ္တာ’-ဟူ၍ ‘ငါ့ဥစ္စာမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊
 ငါ့ကိုယ်(အတ္တ)မဟုတ်’-သော ‘အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ’-မမြဲပျက်စီး၊ ဆင်းရဲ
 ဆိုးဝါး၊ ငါမဟုတ်သုံးမရသည့် လက္ခဏာများ မြင်မှ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဒုက္ခကို
 ငြီးငွေ့ ရွံ့မုန်းကာ တဏှာ၊မာန၊ဒိဋ္ဌိတို့မှ ကင်းစင်အောင် ပြုကြရမည်
 ဖြစ်၏။

သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပြုတ်လိုသူသည် ဤသို့ ကံသံသရာစက်ဝန်း
လည်ပုံကို သိရမည် ဖြစ်၏။ ‘ကံ’-သည် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံတို့ ဖြစ်၏။
ဩဝါဒပါတိမောက်၌-

‘သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ’-မကောင်းပါပ မှန်သမျှ မပြုရ။

‘ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ’-ကုသိုလ်တရားနှင့် ပြည့်စုံစေရမည်။

‘သစိတ္တ ပရိယောဒပနံ’-မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်စေရမည်’-ဟု
ဘုရားသျှင် ဟောတော်မူ၏။

ဤ၌ ‘ပါပ’×ဟူသည် အကုသိုလ်တရားသာမက၊ ဒုက္ခအရိယ
သစ္စာ ထိုက်သော ကာမ၊ ရူပါရူပတဏှာများပါ ပါဝင်နေသဖြင့် ‘သဗ္ဗပါပ’-
ဟု ဟောတော်မူပြီး၊ ကုသိုလ်အရာ၌မူ ‘သဗ္ဗကုသလ’-ဟု ဟောတော်မူ။

လောကီကုသိုလ်ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်၊ ရူပါရူပကုသိုလ်တို့
ကား ကိလေသာအညစ်အကြေးများဖြင့် ညစ်ထေးနေ၍၊ ဖြူစင်သန့်ရှင်း
သော ကုသိုလ်စစ် မဂ်ကုသိုလ် မဟုတ်ပေ။

ထို့ကြောင့် ထိုလောကီကုသိုလ်များသည် ‘ကုသလာကုသလံ
ဇဟံ’-ဟူ၍ ပယ်စွန့်ရမည့် တရားတို့သာ ဖြစ်၏။ ‘သစိတ္တ ပရိယောဒပနံ’-
ဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုထောက်ဆ၍ ‘ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ’-အရသည်
‘လောကုတ္တရာမဂ် ကုသိုလ်’-ယူမှ ရှေ့နောက်စကား မဆန့်ကျင်၍ သင့်
မြတ်မည် ဖြစ်၏။

လောကီကုသိုလ်ကံနှင့် အကုသိုလ်ကံတို့ကား ဒုက္ခသံသရာကို
လည်စေတတ်၍ ပွားများရမည့်တရားတို့မဟုတ်ပေ၊ ပယ်စွန့်ရမည့်
တရားတို့သာ ဖြစ်၏။

ပွားများရမည့်တရားကား ‘ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စ’-ရှိသည့် မဂ္ဂအရိယသစ္စာ ဘာဝနာမဂ်ကုသိုလ်သာ ဖြစ်၏။ ဘုရားသျှင်တို့ ပွင့်ထွန်းမှ ပေါ်ပေါက်လာရသည့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ခေါ် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စာတရားသာ ဖြစ်၏။

မဂ္ဂအရိယသစ္စာ ဘာဝနာ ပွားများနိုင်ရန်၊ အရိယသစ္စာကို သိနားလည်ဖို့ အရေးကြီး၏။ အရိယသစ္စာတရားကို သင်ကြားရမည် ဖြစ်၏။ သောတာပတ္တိယဂ်တရား လေးပါးနှင့်အညီ ဖြစ်၏။

သပ္ပရိသသံသေဝ=အရိယာဖြစ်သူ သပ္ပရိသအထံ ချဉ်းကပ်ခြင်း၊

သဒ္ဓမ္မဿဝန=အရိယာသစ္စာတရားကို နာကြားခြင်း၊

ယောနိသော မနသိကာရ=သစ္စာတရားမြင်အောင် ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းခြင်း၊

ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ=အရိယသစ္စာအားလျော်စွာ သစ္စာကိုက်လိုက်နာ နေထိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်၏။

ဤသို့ ‘ဒဿနသမ္ပဒါ’-ခေါ် အရိယသစ္စာ သဘောတရားအမြင်နှင့် ရှေးဦးစွာ ပြည့်စုံရ၏။ အရိယသစ္စာ သဘောတရားအမြင် ရရှိလျှင်၊ ဤသဘောတရား အမြင်အတိုင်း မဂ္ဂအရိယဘာဝနာ ပွားရ၏။ ယင်းကို ‘ဘာဝနာသမ္ပဒါ’-ဟု ဆိုရ၏။

ဒဿနသမ္ပဒါ သဘောတရားအမြင် မရှိဘဲ၊ ဘာဝနာပွားမှု ဘာဝနာသမ္ပဒါဖြစ်အောင် ပြု၍မရ။ အရိယသစ္စာအမြင်ရှိမှ ပွားရမည့်သစ္စာ၊ ပယ်ရမည့်သစ္စာ၊ ဆိုက်ရောက်ရမည့်သစ္စာ အမှန်တို့ကိုသိ၍၊ အရိယသစ္စာ သဘောတရားက ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း မဂ္ဂအရိယဘာဝနာ ပွားများရမည့်အရာကို ပွားများရမည့်အရာအဖြစ် သိပြီး၊ ပွားနိုင်မည် ဖြစ်၏။

၉။ အရိယာသစ္စာသိမြင်သူ၏ ဂုဏ်ရည်

အရိယသစ္စာ သိလိုသူသည် အရိယသစ္စာလေးပါး၏ အရကောက် အမှန်ကိုသိသည့် ‘သစ္စဉာဏ်’၊ အရိယသစ္စာလေးပါးတို့၏ အလုပ်ကိစ္စကိုသိသည့် ‘ကိစ္စဉာဏ်’၊ ကိစ္စဉာဏ် သဘောတရားအတိုင်း အဆင့်အလိုက် ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးဖြစ်သည့် ‘ကတဉာဏ်’-ကို သိသူ ဖြစ်ရမည်။

ဤသို့ အရိယသစ္စာတစ်ပါးစီ၌ သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ် ဟု ဉာဏ်စဉ်သုံးဆင့်ရှိရာ အရိယသစ္စာလေးပါး၌ ဉာဏ်စဉ် တစ်ဆယ် နှစ်ပါးပေါက်ရ၏။

ဤ အရိယသစ္စာလေးပါးနှင့် ဉာဏ်စဉ်တစ်ဆယ်နှစ်ပါးတို့ကား ‘ဖြူစင်ရိုးဖြောင့် ယဉ်ကျေးမြင့်မြတ်သူ အရိယာ’-တို့ သိအပ်သည့် အမှန်တရား ဖြစ်သောကြောင့် ‘အရိယသစ္စာ’ မည်၏။

အရိယသစ္စာသိသူ အရိယာတို့အား ကာယဝင်္က၊ ဝစီဝင်္က၊ မနောဝင်္ကခေါ် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး အကောက် မရှိ၊ မာယာသာဌေယျ မရှိ၊ ဖြူစင် ရိုးဖြောင့်၏။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖြူစင်ရိုးဖြောင့်ပုံ သဘောသည် အရိယာတို့ ၏ ပြောစကား၊ အရိယဝေါဟာရတရား ရှစ်ပါးအရ ပေါ်လွင်လှပါသည်။ မြင်၊ ကြား၊ တွေ့၊ သိတို့၌ မြင်၊ ကြား၊ တွေ့၊ သိ အတိုင်းပင် ပြော၏။ မမြင်၊ မကြား၊ မတွေ့၊ မသိတို့၌လည်း မမြင်၊ မကြား၊ မတွေ့၊ မသိဟုပင် ပြော၏။ ဤကား အရိယဝေါဟာရရှစ်ပါး ဖြစ်၏။ ပုထုဇဉ်အနရိယတို့ကား ထိုမှ ပြောင်းပြန် ဖြစ်၏။

ဓမ္မဝိဟာရီ ရှင်ဉာဏ

အရိယာတို့ကား ဒိဋ္ဌ၊သုတ၊မုတ၊ဝိညာတ အာရုံများ၌ ပမာဏ မှန်အတိုင်း သိ၍၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တဏှာ၊မာန၊ဒိဋ္ဌိ မငြိအောင် ဝေဖန် ကျင့်သုံး၏။ အရိယာတို့ ပွားများသည့်တရားကား မဂ္ဂအရိယဘာဝနာ ဖြစ်၏။ အရိယမဂ္ဂ၏ ဂုဏ်ရည်ကား ‘ဓမ္မဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး’-ဖြစ်။

ဖြည့်စရာ၊ ပယ်စရာမရှိ သီလ၊သမာဓိ၊ပညာတို့ဖြင့် ပြီးပြည့်စုံ သဖြင့် ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်၍မရသည့် သွက္ကာတဓမ္မဂုဏ်တော်၊

ကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်သည့် သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မဂုဏ်တော်၊

အခါမလင့် အချိန်မရွေး သိမြင်နိုင်သည့် ကာလအတိုက်အစား ခံနိုင်သည့် အကာလိကဓမ္မဂုဏ်တော်၊

သူတစ်ပါးအား ပြ၍ရသည့် ဧဟိပဿိကဓမ္မ ဂုဏ်တော်၊

ကိုယ်နှင့်မကွာ ဆောင်ထားနိုင်သည့် ဩပနေယျိကဓမ္မ ဂုဏ် တော်၊

အသိဉာဏ်ရှိသူ သာမန်လူတိုင်း ကာလမခြား သိအပ် ခံစားအပ် အကျိုးသိမြင်အပ်သည့် ပစ္စတ္တိဝေဒိတဗ္ဗဓမ္မ ဂုဏ်တော်တို့ ဖြစ်၏။

အရိယမဂ္ဂဓမ္မကား စိတ်ကူးဖြင့်တည်ဆောက်ထားသည့် တဏှာ ဝစရဓမ္မ မဟုတ်။ အတဏှာဝစရဓမ္မ ဖြစ်သည်။ ရပ်တည်ချက်သီလ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆောင်အပ်သော စာရိတ္တသီလဖြင့် တည်ဆောက်ရ သည့်တရား ဖြစ်၏။

ကာမ၊ရူပ၊အရူပဘုံသားတို့ကား ‘လောကီဘုံသား’-တို့ ဖြစ်၏။ သောတာပန်စသည့် အရိယာတို့ကား လောကုတ္တရာဘုံသားတို့ ဖြစ်၏။ လောကုတ္တရာဘုံကို အဝတ္ထာဘုံ-ဟု ဆို၏။

ဘုံသည် နှစ်မျိုး ရှိ၏။
အဝတ္ထဘုံနှင့်ဩကာသဘုံတို့ ဖြစ်၏။
အဝတ္ထဘုံက မုချဖြစ်၍၊ ဩကာသဘုံက ပရိယာယ-ဟု ဆို၏။
‘ဘူမိ=ဘုံ’-ဟူသည် ‘သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာဌာန’-ဟု ဆိုလို၏။

လောကုတ္တရာဘုံသား အရိယာဖြစ်မှ သမ္မာမဂ်လမ်းပေါ် ရောက်
၏။ သမ္မာမဂ်လမ်းပေါ်ရောက်မှ ‘သမ္မာဒဿန’- ဖြစ်၏။ သမ္မာဦးစီးသည့်
မဂ္ဂင် တရားများ ဖြစ်ပွားကာ မိစ္ဆာအမြင်မှား ပျောက်၏။ သဿတမိစ္ဆာ
ဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသည့် ဒိဋ္ဌိအမျိုးမျိုးမှ စင်ကြယ်၏။
ဒိဋ္ဌိစင်မှ အရိယ သစ္စာဒဿန ကိုယ်ပိုင်အမြင် ရ၏။ ကိုယ်ပိုင်အမြင်
ရှိသူသည် သဒ္ဓါ၊ ရုစိ၊ ပဋိဿေဝ၊ အာကာရ ပရိဝိတက္က၊ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနခန္တိ-
ဟူသည့် ယုံကြိုက်ကြားကြံ၊ စွဲတို့မှ လွတ်ကင်း၏။

မဂ္ဂအရိယသစ္စာ ပွားသူသည် ‘ဒုက္ခ’-ကို ပိုင်းခြားသိ၏။

‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတရားသည် မိမိမူလခန္ဓာကို အမှီပြု၍ ပူးကပ်လာ
သည့် အာဂန္တုက အပ ပယောဂများသာ ဖြစ်၏။ ဘာရ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ
သာ ဖြစ်၏’-ဟု သိ၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာဝန်ကို ပစ်ချနိုင်မှ ဝန်ပေါ့သူ၊ ဒုက္ခ
ငြိမ်းသူ ဖြစ်လာရ၏။ တစ်နည်းဆိုသော် ပုထုဇဉ်သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ
မြားငြောင့် အစူးခံရသူ ဖြစ်၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ မြားငြောင့်ကို နုတ်ပစ်
နိုင်မှ သက်သာရာရမည် ဖြစ်၏။

ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ မြားငြောင့်ကို နုတ်ပယ်နိုင်သူကား ဘုရားသျှင်
သာ ဖြစ်၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ မြားငြောင့် အစူးခံနေရသူ သတ္တဝါတို့အား
ကယ်မနိုင်ရန် ဘုရားသျှင်တို့ လောက၌ ပွင့်ထွန်း ပေါ်ပေါက်လာရ၏။

ထို့ကြောင့် ‘သလ္လကတောတိ ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ-မြားပြောင့်နှုတ်သူ ဆရာကား ငါဘုရားသာဖြစ်၏’-ဟု မိန့်တော်မူ၏။

သို့အတွက် ဘုရားသျှင်သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြုတ်ရေး ဦးစားပေးကာ အရေးတကြီး သတိပေးခဲ့၏။ သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြုတ်မှ သမ္မာ ဒိဋ္ဌိဦးစီးသည့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားများနိုင်၏။ မဂ္ဂင်ပွားမှ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏။

အချုပ်မှာ မဂ္ဂင်ပွားနိုင်ဖို့ သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြုတ်ဖို့ လိုလှ၏။

၁၀။ သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြုတ်ပုံ

‘သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’-သည် ‘သံသရာ၌ အမြင်မှားမှု၏အမည်’ ဖြစ်၏။

သံသရာသည် မီးသီး၊မီးချောင်းတို့၌ လင်းလက်နေသော မီးအလား ဖြစ်၏။ ဤ၌ လင်းလက်တောက်ပြောင်နေသော မီးသည် မီးသီး၊မီးချောင်းမဟုတ်ဘဲ မီးသီးမီးချောင်း၏ အပြင်မှလာသော လျှပ်စစ်ဓာတ်သာ ဖြစ်သည်။ ဤလျှပ်စစ်ဓာတ်သည် မီးသီးမီးချောင်း၌ ဝင်ရောက်ပြီး လင်းလက်နေသောကြောင့် မီးသီးမီးချောင်းက လင်းလက်နေသည်ဟု အမြင်မှားကြရသည်။

သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလည်း ဤအတူဖြစ်၏။ သံသရာက လူ၌ဖြစ်ပွားသောကြောင့် ‘လူ’-ကို ‘သံသရာ’-ဟု အထင်မှားကြသည်။ သို့မဟုတ်လူကို ‘သံသရာ၏ အစိတ်အပိုင်းတရား’-ဟူ၍ အမြင်မှား ကြသည်။

ဤသို့-

‘သံသရာ’-ကို ‘လူ’- ဟူ၍ အမြင်မှားမှုသည် ‘သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’-
ဖြစ်သည်။

‘သံသရာ’-သည် ‘ကိလေသာ,ကံ,ဝိပါက်တို့၏ တစ်ခုကိုတစ်ခုက
ထောက်ဆပြီး ဖြစ်ပွားနေမှု၏ အမည်’-သာ ဖြစ်သည်။ ကိလေသာ, ကံ,
ဝိပါက်တို့၏ လည်ပတ် ဖြစ်ပွားနေမှုသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေကြသည်။
ဤသို့ ထင်ရှားမှုကိုပင် ‘သက္ကာယ’-ဟု ခေါ်ရ၏။ ဤ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မှု၌
လူ-မပါဝင်ပေ။

‘လူ’-သည် ‘သက္ကာယ’-ဖြစ်သော ကံ,ဝိပါက်,ကိလေသာတို့၏
အဖြစ်ခံနေရသော နေရာ’-သာ ဖြစ်၏။

ဤ ‘လူ’သည်ပင် ‘သက္ကာယ’-ဟု အမြင်မှားခြင်းသည်ပင် ‘သ
က္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’-ဖြစ်သည်။

ဤ သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကျွတ်လွတ်ကြရန် သံသရာ အသိတရား
များ ပွားကြရန် ဖြစ်၏။ သံသရာအမြင်များ ဖြစ်ပွားရန် ကံ, ဝိပါက်,ကိလေ
သာ တို့ကို သိဖို့ ကြိုးစားရန် ဖြစ်၏။ယင်းသို့သိလျှင် ကံ,ဝိပါက်,ကိလေ
သာတို့ တစ်ခုကြောင့် တစ်ခုဖြစ်၊ အဆက်မပြတ် လည်ပတ်ပြီး လူကို
ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့နေပုံကို သိမည် ဖြစ်သည်

ထို့ကြောင့် ‘သက္ကာယမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’ ပြုတ်ရေး၊ ကံအမြင်များ ဉာဏ်
ကျက်စားနိုင်ကြစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဦးစိုးအောင်
(ဓမ္မာစရိယ၊ဘီအေ)

